

Yohanna Linjiili

Roraqe

«Taagumansun ñeri kitaabe»

Yohanna yinme yan da ke kitaabe safa, Isa faarun du baananbe ya ni. A kafunten ñi a faari tinton xa ya yi. I ga da Isa penpe yitten ña koota be, Isa da i ma Mariyaamu xaliifa ken Yohanna ya yi.

Ke kitaabe safe katta kame siina fanan lagaren ña yi Isa kiteyen falle. Yohanna ña Yefeesi debedunkon isanjaman yinmanken ña, non ña ni Turuki yi lenki. A nan xawa o jikki siren maxa ke kitaabe ga safe Yefeesi ya yi.

Ke Linjiili maana yogo ni seedaaxun ña yi. Isa ya a xurandini i ga ni ke be yi, xa Yohanna ya fo gabu tana koono, kun ga a koyini Isa ga ni ke be yi:

- Annabinyin fanon sefe a xibaaren xanma Tawureeta do Jabuuri noxon ña (1.45;5.39).
- Annabi Yahaya ga wanqindini, a da Isa fin ko (1.29-34).
- Alla yinme da Isa fin ko Yahaya da saado a ga wanqinden joppa (1.32).
- Isa yinme ga da taagumansi xooro be dabari, kun xa ya seedene a da (10.24-25).

Isa wundiyeen falle, a xarallen gabe seede nan ti i da a wari birantaaxun ña (soora 20-21). Yohanna yinme da i seedaaxun kafu ken ña (19.35; 21.24-25). A hanmin ñi na Isa biremoxon tinmanten ña laxami, xoyi Linjiili kitaabu ku safandaanon su ga da a laxami moxo be.

Ke kitaabe safe maanan ña a koniini nan xura soora 20.30-31:

Isa da taagumansi gabe tana dabari i xarallenmon jon ña, xa kun ma safe ke kitaabe noxon ña. Xa ku be ga safe kundu, ken ni ya axa na saxu a yi nan ti Isa ni Kisindaana ke ya yi, Alla Renmen xa ya ni, axa ga na saxu a yi, axa ya bireyen kitta ti a toxon ña.

Yohanna Linjiili ra wa taxandini taxandu tunmi, kun ga ni:

- 1) Jorjaadu: Alla Daale (1.1-18),
- 2) Isa gollen joppaadu (1.19-51),
- 3) Isa golle jaman ña, a do taagumansi xooron ñeri (soora 2-12),
- 4) Isa do i xarallenmon duransefanlenmaaxun lagare (soora 13-17),
- 5) Isa koyi lagare: a rageye, a kiitiyen do a penpeye yitten ña (soora 18-19),
- 6) Isa wundiyeen gilli kallen ña do a dukoyiye (soora 20-21).

Isa ga da taagumansi xooro be dabari, taxandi sikkandi ke digaamunu kun ɗa xanma. Ken saabu da, i ya tini a da: «taagumansun ɗeri kitaabe».

1

Alla daale

¹Jonɗaadun ɗa,* ke be ga ɗi du yi, ken ni Daalen ɗa yi; a do Alla ga ɗi doome, Aken Daale yinme ni Alla ya yi. ²Jonɗaadun ɗa, a do Alla ɗi doome. ³A su tage ti a ya sababun ɗa. Fo wo fo ma tage, a ga ma ɗa ti a ya sababun ɗa. ⁴Bireyen ɗi a ya di no; ken bireye ya na hadamarenmun noorondini. ⁵Nooron ɗa ɗelunqene biten noxon di; biten ma a ni xa. ⁶Yugo yogo bange, Alla ga da a xay; a toxon ga ni Yahaya. ⁷A ri ya nan seede ti ken nooro ya yi, ma hadamarenmun su na saxu nooro ke yi ti a sababun ɗa. ⁸Aken yinme feti nooro ke yi, xa a xayimaanan ni nan ɗa nooro ke ya da seeda yi. ⁹Nooro sooben ɗa ni, a ga ri duna di ma hadamarenmun su na nooro. ¹⁰Ke be ga ni Daalen ɗa, a ɗi duna di ya, duna tage ti a ya sababun ɗa, xa duna ma a tu. ¹¹A ri katta yinme soron ɗa; xa i ma a bisimilla. ¹²Xa ken do i fi su, yogonu da a bisimilla nan saxu a yi. Fo wo fo ga saxu a yi, a da ɗaamariyen kini i ya i nan ɗa Alla renmun ɗa. ¹³Ken renmaaxu, haadamarenme saareye fe, yugo do yaxare kapanlenmaaxu fe, yugo xa liɗu fe, xa Alla yinme ya golle ni ken renmaaxu yi. ¹⁴Ke be ga ni Daalen ɗa, a ɗa fatantiyen ɗa; na taaxu o naxa, a fakkan ɗa ti horoman do tonɗun ɗa. O da a nooron wari, Ken ga ni Renbajjo ke be baane ga i Faaba maxa nooron ɗa. ¹⁵Yahaya be ga ni a seedan ɗa, a di i xannen wutu kanmun di nan ti: “N ga da ke be fin ko axa da, a faayi, bire be n ga ti: ‘Ke be ga riini nke falle a ya nan derotin ɗa, boyinaxa nke ga bangene bire be, ken da a aken ɗi du yi’”. ¹⁶O su da a neeman kita, ken do baraken do barake. ¹⁷Alla ga da sariyan kini o yi ti Annabi Muusa ya sababun ɗa; neeman do tonɗun kini o yi ti Isa Alimasiixu ya sabaabun ɗa. ¹⁸Sere bada ma Alla wari. Ke be ga ni Bajjon ɗa, Alla ya ni, a do i Faaba ga doome, a yan da o tuyindi Alla yi.

Yahaya seedannaaxu

¹⁹Ke ni Yahaya seedannaaxun ɗa yi, bire be yahuudiyen yinmankon ga da sadaxakiɗandaano do leewigankon yogonu girindi yerusalaamu nan ti i nan ga da a tirindi ti: aken ni koyi. ²⁰A da tonɗun xullen ɗa ko i da, a ma fo muxundi i ya. A di i jaabi na a xurandi i da nan ti: “Nke feti Alimasiixu^a ke yi de! ²¹I da a tirindi: “Ken di, ko ni anken ɗa? An ni Eliyasi ya yi ba?” A ti: “Nke feti ken ɗa”. I ti da xadi: “An ni Annabinyinme ke be gan xawa riini ya ba?” A ti: “Xani”.^b ²²Xa lagarun ɗa, i ti a da:

*1.1 Jopaye 1.1

^a1.20 Alimasiixu: A wure ni ya Kisindaana ma Tunka sugandinte

^b1.21 Yahuudiyenun ɗi Annabinyinme yogo ya dukku, ke be ga duna gillen fin koono i da. Laahidu Fillante 18.15, 18.

“Ken di a ko o da an ga ni be yi, ma o do jaabaden na ga da katta ku beenu ga da o xayı. Anken yinme maxa, ko ni an ɗa? ²³ Yahaya jaabindi ti Annabi Yesayaahu diganxannen ɗa nan ti: “Nke ya ni ke be xaarunxanne ga gunjurandi, a ga tini: ‘Xa da killen leɗondi Kamanen da.’” ²⁴ Farisiganko yagonu kafunten ɗi faaru ku yi. ²⁵ I da a tirindi: Ken di, Do mani fi ya an ga wanɗindiini an feti Alimasiixu ke yi, an feti Eliyasi, an feti Annabinyinme ya? ²⁶ Yahaya di i jaabi nan ti: “Nke wanɗindiini ti jin ɗa yi, xa sere ya axa naxa, axa nta a tu.” ²⁷ A ya riini nke falle, xa nta xawa ɗaana hari a tepunun kacun wasandaana yi. ²⁸ Ku fiinu ɗa Betaniya ya yi, Yaradi fankitte waxabaanen ɗa, Yahaya ga ɗi wanɗindiini noqun be yi.

Isa Alla jaxanlenme

²⁹ Ken yillakara, Yahaya da Isa wari riini, a ti: “Alla jaxanlenmen faayi, ke be ga dunadunko junuubun wuttu bakka i xanma. ³⁰ N ga da ke be fin ko axa, a faayi ke, bire be n ga ti: “Ke be ga riini nke falle, a yan fasanɗuntin ɗa, boyinaxa nke ga bangene bire be, ken da aken ɗi du yi. ³¹ Hari nke yinme ma ɗi n ga a tu nan ti a ya ni, xa n ri wanɗindi jin noxon ɗa, na a tuyindi Banisirayila jaman ɗa. ³² Yahaya seede ti ke yi nan ti: “N da Fanka Sennen wari gilli kanxotten ɗa xoyi boorinxulle, na yanqa a xanma.” ³³ Nke ma ɗi a tu nan ti a ya ni, xa Alla ke be ga di n xayı riini wanɗindi ti jin ɗa, a ya ɗi a ga ti n da: “An na Fanka Sennen walla a ga yanqana yugo yogo xanma, a ya n riini wanɗindi ti Fanka Sennen ɗa. ³⁴ Nke yinme da a wari, N seede a yi nan ti aken ni Allanlenmen ɗa yi.”

Isa xarallen fanaanu

(Mat 4.18-22; Mar 1.16-20; Luk 5.1-11)

³⁵ Ken yillakaran ɗa, Yahaya do i xarallenmu filli yogo ga ken noqu baane yi xadi. ³⁶ A ga da Isa danginten wari, a ti: “Alla jaxanlenmen faayi.” ³⁷ Xarallenmu ku filli ga da ken digaame mugu; i xosi jokki do Isa yi. ³⁸ Isa ga di i falle faayi, a da a tu nan ti i ya jukkini di i ya, a di i tirindi nan ti: “Axa lafi mani yi?” I ti a da: “Rabbi, an daaxanten na minna?” “Rabbi” wure ni ya xaranmoxo.” ³⁹ A ti i da: “Xa ri, axa na non wari.” I do a daga doome a daaxanten ga noqu be, i da non wari. Ken da a ɗi laxansaran^c konto fonne, i do a da kiyen kutten ɗa doome. ⁴⁰ Andere, ken ga ni Simoona Peduru xoxonen ɗa, sero ku filli be ga da Yahaya da ken digaame mugu, i ga da Isa jokki, i du baananbe ya ni. ⁴¹ Aken Andere daga katta i gida ke fina yi, ken ga ni Simoona yi, nan ti a da: “Oku da Alimasiixu ke wari. (Alimasiixu ke wure ni ya Kisindaana.)” ⁴² Ken falle, a do a daga doome Isa noqu. Isa da Simoona faayi siri, a ti a da: “Aken ni Simoona ya yi, Yohanna renme, awa, an xiriini Seefa ya yi keeta.” (Ke wure ni ya “Peduru ma gide.”)

^c**1.39** laxansaran: Geregunkannen di, i ti: *leeri tanmundi*. Roomunkon ɗi leerin kontini na a wutu suxuban ɗa yi, oku leeri tunmundi. Ken ɗa, leeri tanmundi nan xawa genme oku lellen leeri naxatandin ɗa yi, ken ga genme laxansaran biren ɗa.

Isa da Filipi do Natanayeeli xiri

⁴³ Ken yillakara, Isa kande saagayen katta Galileya yi. A do Filipu ga gemu, a ti a da: “N jokki”. ⁴⁴ Filipi ke do Andere do Peduru ni Betisayidanko ɗa yi. ⁴⁵ Filipi xa daga katta Natanayeeli nan ti a da: “Annabi Muusa ga da sere ke be fin ko Tawureeta noxon di, xayifaarun ga da a kiñandi, o da a wari: “Isa Nasarenke* ya ni, Yuusufu renme.” ⁴⁶ Natanayeeli da a tirindi ti: “Nasare? Fo sire bakka Nasare xa yi kan moxo?” Filipi ti a da: “Li, an yinme na a wari ti an yaaxen ɗa.” ⁴⁷ Isa da Natanayeeli wari riini, a ti: “Basirayilaganka sooben faayi ke yinme ya yi, dukoyintaaxu gan nta ke fin di.” ⁴⁸ Natanayeeli da a tirindi: “An di N tun minna?” Isa ti a da: “Saado Filipi ga an xilli, N da an wari ya dañi an ɗa turon wure. ⁴⁹ Natanayeeli ti: “Xaranmoxo, Allanlenmen ɗa ni an ɗa, Banisirayila tunkanyugon ɗa ni an ɗa!” ⁵⁰ Isa da a jaabi nan ti a da: “N ga ti n da an wari turon wure, an tonɗondi ti ken ɗa yi ba?” An na fi xooro tana walla ya ku be gan xoto ke ya. ⁵¹ A saage tini xadi: “Tonɗu, n na a ko axa da nan ti: axa riini kanmu raqen wuñinten wari ya Alla maleyikannun ga segenanyanqana Seren Renmen xanma.”*

2

Isa taagumansi fana

¹ Bito filli dandi falle, ñaxa yogo ña Kana deben di, Galileya mareyen di. Isa ma ñi a ya non ɗa. ² Isa xa do i xarallenmun xiri ñaxa ke yi. ³ Wuubandolon ga ñeme bire be, Isa ma ti a da: “Dolonntaxa i maxa”. ⁴ Isa da a jaabi nan ti: “N ma, o mani fi na ken di? N kootan ma kiñe fina.” ⁵ Isa ma ti batulanun da: “A ga na fo wo fo ko axa da, axa da ken dabari.” ⁶ Gidinwaarunu tunmi ñi non ɗa, yahuudiyannun ga i farilansenoyun dabarini ti a yi. Waaruu baane su ra wa tansege ma kame do tanpille liitara wuttu. ⁷ Isa ti golliñanjanon da: “Xa da waarunu ku faga jin ɗa.” I di i faga ma raqe. ⁸ Ken bire a ti i da: “Xa da fo wutu, axa nan daga a kuni taabali yinmanken ɗa.” I da ken ña. ⁹ Taabali yinmanken ga da a ji ke temu, a da a ñi a yille nan ña wuubandolon ɗa. A nta a tu wuubandolo ke ga giri noqun be, xa golliñanjanon ku kun ɗa a giri noqun tu, boyinaxa i yan da ji ke ñoɗo, ken bire a da maañuyugon rixi ¹⁰ nan ti a da: “Soron su na wuubandolo siren fina taxandini, ken be lijen ga ni. Soron ga na mini siri, ken bire wuubandolo ke be ga ma lijo, ken xa na taxandi. Xa, anken da fosiren ɗa toxo falle!” ¹¹ Isa di i taagumansun joppa ke moxo ya yi Kana deben di, Galileya; a di i tunkaaxun neeman koyi; a xarallenmun saxu a yi. ¹² Ku fiinu dangi falle, Isa do i ma do a gidaanu daga Kafarinaamu deben di do a xarallenmun, i da bito dantanto ña non ɗa.

Isa dagaye Allanbatikaxooren di

(*Mat 21.12-17; Mar 11.15-18; Luk 19.45-48*)

*1.45 Mat 2.23; Luk 2.4

¹³ Yahuudiyanun Pasikuwansallen ga tinto bire be; Isa daga Yerusalaamu yi. ¹⁴ A da soron wari i ga gunbunun do jaxon do boorun gaagana Allanbatikan di, yagonu ya taaxunu taabalin ŋa i ga godi faraaxiini. ¹⁵ Ken bire, Isa da gañan dabari, a di i su xata bakka Allanbatikaxooren di; a da gunbunun xa xata bakka sellan ŋa, do jaxon, a da godi faraxaanon xa godon sanqi ni i taabalinun xenondi. ¹⁶ Ken falle, ti boorigaagano ku da: “Xa da ku fiinu bugu yere! Axa nan bugu n Faaba* kan ña gaage noqun ŋa!” ¹⁷ Ken noqu, a xarallenmun xosi sinme do Safandi Sennun da ke diganta yi nan ti: “Eh Alla!” Xanuye be gi n maxa katta an ka ke yi, a na xoyi yinben ŋa yi a gi n buyini, a nta kutte su toqi n ŋa“. ¹⁸ Ken bire Yahuudiyanun da a tirindi ti: “Kan daliilu na an maxa, an ga a koyini o yi ti ku fiinu ñaŋen daganten ŋa an da?” ¹⁹ Isa di i jaabi nan ti: “Axa da ke allanbatikaxoore guruja, n na a sigindi bito sikki noxon di.“ ²⁰ Yahuudiyanun ti a da: “Ke Allanbatika be soron ga da tannaxate do xaaxu tunmi ña a taganden ŋa, anken na ken tagana bito sikki yi kan noxo?” ²¹ Xa Isa ga do allanbatika be yi, ken ni a yinme faten ŋa yi. ²² Ken ŋa saabu da, bire be Isa ga wundi bakka furun naxan ŋa, a xarallenmon haqilen ga yanqa a yi nan ti a demu digaamunu ke xanma. I saxu Safandi Sennun do Isa digaamun ŋa. ²³ Isa ga Pasikawansallen ŋa Yerusalaamu yi, sere gabe toŋondi ti a yi na a sababun ña i yaaxen ga a kaawafi ñaŋunton ŋa. ²⁴ Xa Isa yinme ken ma saxu i ya, boyinaxa a yi i su tu moxo siri. ²⁵ A haaju ma ñi sere na haadamarenme fi ko i da, boyinaxa a ya a tu fo be ga hadaman sondomen ŋa.

3

Isa do Nikodeemu gemuye

¹ Farisiganka yugo yogo, a toxon ga ni Nikodeemu, yahuudiyanxirisen xa ni. ² Wuro yogo, a daga Isa sagata nan ti a da: “Xaranmoxo, o ya a tu nan ti Alla yan da an xayi an no o xaranŋundi, boyinaxa an ga ku kaawafi xooro be taagumansen dabarini, sere su do Alla ga nta doome, a ra nti i dabarini. ³ Isa da a jaabi nan ti: “Tonŋu, n na a ko an da: Sere be ga ma saare saarayi kurunba^d, an ra nta Alla Tunkaaxun walla.“ ⁴ Nikodeemu da a tirindi: “Seren xaso falle, a ra wa saarene kan moxo yi xadi? A saagene i ma noxon di kan moxo nan yille saarene?” ⁵ Isa ti a da: “Tonŋu, n na a ko an da, sere be ga ma saare ti jin^e do Alla Fanka Sennen ŋa, an

* **1.51** Jopaye 28.12

* **2.16** Luk 2.49

* **2.17** Jabuuri 69.9

* **2.19** Mat 26.61

^d**3.3** saare saarayi kurunba: Geregunxannen di, wurenu filli ya na ke diganta yi: nan saare saarayi kurunba do nan saare kanmun ŋa, ken xa ga ni, saareye be ga giri Alla yi. Nikodeemu xa da koni moxo fana ke ya faxaamu, xa Isa da a tuyindi moxo fillandi ke ya yi.

^e**3.5** saare ti ji: A wure ni: *tuubiyinwanqiye*. Wure tana xa ya a yi, ken ga ni:

ra nta roono Alla Tunkaaxun noxon di. ⁶ Fatantiyen na fatantiyen ɗa saarana, xa Fanka Sennen ga da ke be saara, ken ni Alla xallen ɗa yi. ⁷ N ga na ti an danɗa axa nan xawa saarene saarayi kurunba, ken nan maxa an lasama. ⁸ Noqu be ga n liɗi fanken da, a telle ti non ɗa yi. An na a direyen mugu, xa an nta a giri noqu tu, an nta a daga noqu tu. Alla Fanka Sennen xa ga da ke be saara, a xa moxon ni kundun ɗa yi. ⁹ Ken bire, Nikodeemu da a tirindi nan ti: “Ku fiinu xa rawa ɗaana kan moxo?” ¹⁰ Isa ti a da: “Anken ni xaranmoxo ɗa yi Banisirayila, an ma ku fiinu faxaamu?” ¹¹ Tonɗu, n na a ko an da, o ga ke be tu, o na ken ɗa koono. O ga da ke be wari, o seedene ti ken ɗa yi. Xa ken do i fi su, axa nta o seedannaaxu ke ragana soobe yi. ¹² N ga fiinu beenu koono axa da ɗiine ke xanma xibaaren di, axa ga ma saxu kun ɗa; axa rawa saqa n ga kanmun fiinu be koono axa da kan moxo? ¹³ Boyinaxa sere su ma sege kanxotten ɗa, a ga ma ɗa ke be ga yanqa gilli kanxotten ɗa, ken ga ni Seren Renmen ɗa. ¹⁴ Annabi Muusa ga da samaɗen girindi moxo be gunjuran di, a waajibi Seren Renmen xa na giri ken moxo baane ya yi, ¹⁵ ma soro beenu su ga duɗe a di na bireye duumanten kita. ¹⁶ Boyinaxa Alla da dunadunko xanu, ma a na i Renbajjon kinni, kuudo sere wo sere ga na i saxiiraaxun ro a xanma, an na maxa sanku, an na bireyi duumanten kita. ¹⁷ Xa Alla ma i renmen xayi katta duna yi, ti a na dunadunko kiiti, xa a ni i kisi ya. ¹⁸ Sere be ga ni i saxiiraaxu ro a xanma, ken kaman nta yanganxatene. Xa sere be ga ma i saxiiraaxu ro a xanma, ken kaman yanganxatene ya na a sababun ɗa a ga mi i saxiiraaxu ro Alla Renbajjo baanen xanma. ¹⁹ Awa, kiiten ni ke ya yi: xurayen ri duna yi, xa dunadunko da biten fasu a yi, boyinaxa golliburiɗaɗaananon ɗa ni. ²⁰ Boyinaxa sere su ga golliburen ɗa ɗaana, a na xurayen xonno ya. A kaman kanna kiɗene xurayen ɗa ya, a golliburun ga tuyini. ²¹ Xa sere be ga tonɗun gollen ɗa dabarini, ken kaman riini xurayen ɗa yi, a gollun na bange, a na xura xa nan ti a na Alla killen ɗa xanma.”

Yahaya seedanaaxu

²² Ken falle, Isa do i xarallenmon daga Yahuuda maran ɗa. A do i da wuce ɗa non ɗa, a ga soron wanɗini. ²³ Yahaya xa ya soron wanɗini ji xoore yogo noxon ɗa Henooni yi, a ga Saalimu kaaran ɗa. Sere gabe ya riini wanɗi ken noqu yi. ²⁴ Ken da a ɗi Yahaya ma rage kason ɗa fina. ²⁵ Awa, koota yogo senoyen xibaaren me kutanden ro Yahaya xarallenmon yogo do yahuudiya yogo naxan ɗa. ²⁶ I daga katta Yahaya yi nan ti a da: “Xaranmoxo, an kiilun ɗa a yi an ga seede yugo ke be danɗa Yaradi fanɗen kaaran ɗa ba? Awa, a xa faayi wanɗindiini ya de, seren gaben ɗan telle katta a yi xa mene.” ²⁷ Yahaya di i jaabi nan ti: “Sere su ra nta du walla golle yi, Alla ya ga ma a wara a yi ya ga fe. ²⁸ Axa yinmenu ya seedaaxun ɗa bire su n ga tini: “Nke feti Alimasiixun ɗa, xa i di nke wara a kaane ya yi.

²⁹ Maañuyugon^f ña fo ni maañon ña, xa maañuyugon menjanñe be ga a kaaran ña, ken na maañuyugon terinkana ya tan, nan ñaxali ti a diganxannun ña. Ken me ñaxaliye ya ni nke ya. Ken ñaxaliye tinme xa. ³⁰ Aken nan xawa tallan xoroono ya, nke na roxo.“ ³¹ Sere ke be ga giri kanxotten ña, a ya na a su xanma. Sere ke xa be ga giri ñiiñen ña, ñiiñadunken ña ni, a digaamunu ñiiñen fiinun ña xanma. Sere be ga giri kanxotten ña, a ya na a su xanma. ³² A ga da fiinu be mugu ni i wari, a seedene ti kun ña yi, xa sere su nta saqa a seedaaxun ña. ³³ Sere be ga na duñe ti a seedaaxun ña, ken kaman saxu a yi nan ti Alla da tonñun ña ko. ³⁴ Alla ga da sere be xayı, a na Alla digaamun ña koono, boyinaxa Alla ni i Fanka Sennen su ya kinni a yi. ³⁵ Faaben di i Renmen xanu ya, a da fo wo fo su kini a yi a kitten di. ³⁶ Sere be ga tonñondi ti a yi, a kaman da bireyi duumanten kita. Sere be ga na bara a yi, ken kaman nta bireyi duumante kitana. Alla butunten du yan toqo a kaman ña.

4

Samariganka yaxare

¹ Farisigankon da a mugu nan ti Isa ya soron ñaana xarallenmun ña, a ya soron wanqini xa nan xoto Yahaya yi. ² Xa Isa yinme ken ma ñi sere wanqini de, a xarallenmun ña ni. ³ Isa ga da ken mugu, a giri Yahuuda, nan saage katta Galileya yi. ⁴ A nan xawa bakka ti Samariya ya yi. ⁵ Ken moxo, a kiñe Samariya debe yogo yi, a ga xiriini Sikaari. Non do Yaaxuba ga da bera be kini i renme Yusufu yi no, a ma laato.⁹ ⁶ Yaaxuba gede ke xa ñi non ña yi. Isa ga tanpi terenden ña, a taaxu gede ke xannen ña. Ken ña katta kinsigan ña yi. ⁷ Samariganka yaxare yogo xa ri ñoño. Isa ti a da: “An haqe toxu, an ni n ku jin n nan mini.” ⁸ Ken da a ñi a xarallenmun daga yigefo xobe deben di. ⁹ Samariganka yaxare ke ti a da: “Anke me Yahuudiya yan tini nke na an ku ji, nke Samariganke?” (Yaxaren da ke ko ña, boyinaxa yahuudiyanun mañi a mulla i do Samarigankon nan kafi fo wo fo yi.) ¹⁰ Isa ti a da: “Alla ga a mulla na kuye be kini an ña, an gan ñi a tu, a do ke be ga ti an ni i ku ji sere be ga ni, an ñi a tirindi miniji ya, a na bireyen jin kini an ña. ¹¹ Yaxaren ti a da: “Kamanyugo, gede ke jippen ña ni, gaaye xa nta an maxa, an na bireyen jin kitta kan moxo xa yi? ¹² O kisima Yaaxuba be ga da ke gede kini o yi, a yinme do i renmun do i naaburun su ñi minni a ya di. An ra wa tini an ñan xooru diina aken ña?” ¹³ Isa saage tini a da: “Sere su ga ke gede jin minni, a lagarini daqunu ya, ¹⁴ xa sere su ga ni nke ji kininte ke mini, a ntaxa daqunu xadi abada, boyinaxa nke ga ji be kinni a yi, a ñaana a di warallaqen jin ña yi katta bireye duumanten ña. ¹⁵ Yaxaren ti a da: “Kamanyugo, ken ji yogo kinni n ña, daqu nan maxa saage n ragana, hari n nan maxa saage riini ñoño yere xadi.” ¹⁶ Isa ti a da: “Daga an kiina xiri, an do a nan ri.” ¹⁷ Yaxaren da a jaabi nan ti: “Kiine nti n maxa.” Isa ti a da: “An

^f**3.29** I ga ti maañoyugo ke aaya di: i na do Isa ya yi, i ga ti a menjanñu; kun ni a yunmootonu

⁹**4.5** Joppaye 33.18-19

digaamen siro an ga ti kiine nta an maxa. ¹⁸ Xa, an demu yaxini ta karago, an do yugo ke be ga doome saasa, an kiina fe, an ga da ke be ko tonɗun ɗa ni.“

¹⁹ Yaxaren ti: “Kamanyugo, n da a tu saasa nan ti xayifaaren ɗa ni an ɗa. ²⁰ O kisimaanu da Alla batu ke konko ya xanma, xa axakun yahuudiyanu xa ti Yerusalaamu ya ni allanbatinoqun ɗa. ²¹ Isa ti a da: “Yaxare ke, saxi n ɗa, koota ya riini, Faaba kallanken ga ntaxa batini ke konko do Yerusalaamu su yi. ²² Axakun Samariganko axa ga ke be batta axa nta a tu; o ku yahuudiyanu kun xa ga ke be batta, o ya a tu, boyinaxa kisiyen kitene ti yahuudiyanun ɗa yi. ²³ Xa, waxati riini ya, a kiɗe yinme du, battaana soobon gi n Faaba batta ti tonɗun ɗa i sandomun di. Boyinaxa n Faaba na ku battaanan danbu ya muurunu. ²⁴ Alla ni Fankan ɗa yi, ku beenu ga a batta, i nan xawa a batta ti tonɗun ɗa i sandomon di“. ²⁵ Yaxaren ti a da: “Nke ya a tu nan ti Kisindaanan ɗa riini, (i ga ke be xilli Alimasiixu yi). Aken ga na ri bire be, a na fin su ko o da“. ²⁶ Isa da a jaabi nan ti: “Nke ya ni Alimasiixu ya! N be ga digaamunu an da!“ ²⁷ Ken bire gemu Isa xarallenmun riyinten ɗa, i ga da Isa a do yaxaren ɗi digaamunu i lasame. Xa i du baananbe su ma a tirindi nan ti: “An na mani muurunu a maxa?“ walla nan ti a da: “An do ke digaamunu mani yi?“

²⁸ Ken sigira yi, yaxaren di i ɗoɗo lallen toxu taaxunu nan saage dagana deben di, na a ko jaman da ti: ²⁹ “Axa ri ke yugo faayi de, n ga da fo wo fo ɗa, a da a su koni n da. Xori Alimasiixu ke ya fe de?“ ³⁰ Soron bogu deben di nan daga katta Isa yi. ³¹ Yaxaren ga daga bire be, a xarallenmun da a xanjo nan ti: “Xaranmoxo, yige ke“. ³² Xa, a ti i da: “Yigefon ɗi nke maxa n ga a yigana, xa axakun nta a tu“. ³³ Xarallenmun toxu me tirindini nan ti: “Xoyi sere yan da yigefon riiti a danɗa?“

³⁴ Isa ti i da: “Nke yigefon ken ni ya ke be ga di n xayi, n na a sagon ɗa, a ga da gollu ku be kini n ɗa n ni i tinmandi. ³⁵ Axa yinmenu ma ti: ‘Xasu naxati yan toxi saado sanjaanen ɗa’? Xa n na a ko axa da: xa da axa yaaxo wuɗi axa nan teenun faayi, soxanfoonun ɗeme moyini, a toxi i nan fate ya. ³⁶ Sere be ga na fatandi an nan tugaadin kitana ya; fatanden muson ni bireyi duumanten ɗa yi, ke be ga tifindaanan do fatandaanan su seewondini. ³⁷ Ken di, ke digaame ni tonɗun ɗa yi a ga ti: ‘Yogo ya na ten tipi, yogo na a fata’. ³⁸ Nke yan da axa wara te fatanden ɗa, axa ga ma te be golli. Yogonu da a golli, axakun ro i golle ke tonon di“. ³⁹ Ken debe di, Samariganka gabe saxu Isa yi na a sababun ɗa yaxare ke ga seede nan ti: “N ga da fo wo fo dabari, a da a su koni n da“. ⁴⁰ Ke moxo yi, Samarigankon ga kiɗe Isa yi, i da a xanjo ti a nan fonne ɗa i maxa, a da bito filli ɗa i maxa non ɗa. ⁴¹ A digaamen saabu da, sere gabe tallan saxu a yi. ⁴² I ti yaxaren da: “An digaame ke baane ma o saxundi a yi keeta de, o yinmenu ga da fiinu be mugu; o da a tu nan ti tonɗun a ni duna su Kisindaanan ɗa yi.“

Fankaman renmen jaareye

⁴³ Kun bito filli dangi falle, Isa giri non ɗa nan daga Galileya. ⁴⁴ A yinme demu tini Annabinyinme su ma deroye kita i yinme saare deben di. ⁴⁵ A ga kiɗe Galileya, soron da a gemundi moxo siri, na a sababun ɗa, kun soro xa ga demu dagana

patin di Yerusalaamu, i ga da a fi dabarinton su wari. ⁴⁶ Isa saage katta Kana deben ɗa xadi, Galileya mayen di, a ga demu jin yilla dolon ɗa noqun be. Fankama yogo ɗi Kafarinaamu yi, ken xa renmen ma saha. ⁴⁷ Fankama ke ga da a mugu ti Isa giri Yahuuda katta Galileya. A daga katta a yi na a xanjo ti: “Ri n renmen faayi kalla, an na a sahandi.” ⁴⁸ Isa ti a da: “Axa nta danqanaaxunu ma axa ga na taagumansun kaawafi xooron wari.” ⁴⁹ Xa fankama ke ti a da: “Kamane, ri jowoodi saado n renmen ga kalla.” ⁵⁰ Isa ti a da: “Daga, an renmen toqo birene ya, yugo ke saxu Isa diganxannen ɗa nan daga. ⁵¹ A ga killen di telle a golliɗaɗaanon ri gemu a yi, nan ti a da: “An renmen saha.” ⁵² A di i tirindi nan ti: “A saha kan waxati yi?” I ti a da: “Daaru kinsigan biren ɗa ni, fatatewoyen ga da a wara.” ⁵³ Faaben da a tu nan ti a saha bire ke be Isa ga ti i da: “An renmen toqo birene ya. Gelli ken, a saxu Isa yi, a kaadunkon xa su saxu a yi. ⁵⁴ Ke ya ni taagumansa fillandi be Isa ga da a dabari Galileya yi a giri falle Yahuuda mare ɗiɗen ɗa.

5

Muruxunten sahandiye

¹ Wucce dangi falle, Isa daga yahuudiyanun salle yogo yi Yerusalaamu. ² Ken debe yi, follaɗe yogo ya non, i ga a xilli “Tanmisanlenmun Follaɗe,” jinwaaru xoore yogo ya non ɗa, biiru karagi ga yoorini a kaaron ɗa, Abaraaninxannen ɗa, i ya a xilli “Betesida. ³ Jangiranta gabe ya me ɗiɗi non ɗa: finkinto, leebunto, a do muruxunto. I ga ji ke yonkeyen dukku, ⁴ boyinaxa Tunka duumanten maleyikanne yogo ɗiɗi yanqana ji ke di a ga a maxanana, ji ke manaxe falle sere fana be ga na yanqana a noxon di, jangiro su ga a kaman ɗa a sahana ya. ⁵ Yugo yogo ɗi no tanjikke do siino segi a ga towoyen di. ⁶ Isa ga da ken yugo wari saqa, a da a tu nan ti a dalla ke moxo di; a da a tirindi: “An lafi an nan saha ya ba?” ⁷ Towoyinte ke da a jaabi nan ti: “Kamanyugo, sere su nti n maxa ke be gi n roono ji ke noxon di, a ga na ɗi yonkene. Nke ga na ɗi kuruntiini nan kiɗe no bire be, a na ɗi yogo di n saawa.” ⁸ Isa ti a da: “Giri, an nan an kanapen wutu an nan tere.” ⁹ Ken sigira yi, yugon saha, a di i kanapen wutu, nan tere. Ken ɗa tuumayinkootan ɗa yi. ¹⁰ Yahuudiya xirisun da yugon xiri nan ti a da: “Lenki ni tuumayinkootan ɗa yi, an ma xawa an kanapen wuttu.” ¹¹ A di i jaabi nan ti: “Yugo ke be ga di n jaara, a yan ti n da: ‘An kanapen wutu, an nan tere’.” ¹² I da a tirindi: “Kan yugo baane ti an nan kanapen, an nan tere?” ¹³ Xa yogo ke nta a tu sere be baane ga di i jaara, boyinaxa Isa sanku jaman naxa. ¹⁴ Wucce dangi falle, Isa do a gemu allanbatikaxooren di, a ti a da: “A faayi, an saha. Xa duruxoto an nan maxa junuubun golle ɗa keeta, fo nan maxa an kita, ke be gan xoto ke yi.” ¹⁵ Yugon xosi daga a kon yahuudiyan xirisun da nan ti Isa ya di i jaara.

Faaben do Renme

¹⁶ Gelli ke, yahuudiyan xirisun joppe Isa ramuurunu, na a sababun ɗa a ga da ku

fiinu dabari tuumayinkootan ɗa. ¹⁷ Isa ti i da: “Xa lenki n Faaba ya golliini, nke xa golliini ya.” ¹⁸ Ke digaame di i tallan wara feere muuriyen ɗa i ga ra wa a karini moxo be, a ga tuumayinkootan sariyan sooxini, ken baane fe de, a ga Alla xa xilli i Faaba ya ni, na du do Alla ñerondi. ¹⁹ Isa di i jaabi nan ti: “Tonɗun, n na a ko axa da, Renmen baane ra nta fo wo fo dabarini ti i du yi, a ga di i Faaba wari fo be dabarini, a na ken baane ya dabarini. Faaben ga na fo be dabari, Renmen xa na ken me ya dabarini. ²⁰ Boyinaxa Faaben da renmen xanu ya, Faaben ga fo wo fo dabari, a ya a koyini Renmen ɗa. A ya riini fi xooro tana dabarindi moxon koyi a yi, ku be ga axa lasamana nan xoto ke yi. ²¹ Faaben ga furun wundini moxo be ni i birandi, Renmen xa na bireyen kinni sere be ga linji a da ken moxo ya yi. ²² Faaben yinme nta sere kiitini, a da a su kiiten kinni Renmen ɗa yi, ²³ ma soron su na a dero xoyi i ga a Faaba derono moxo be. Sere be ga ma Renmen dero, A Faaba ke be ga da a xayı, a kaman ma ken ɗa dero. ²⁴ “Tonɗun, n na a ko axa da, sere su ga ni n da ku digaamu terinka nan saxu ke be ga di n xayı, bireyi duumanten ɗa a maxa. A kaman ntaxa kiitini xa mene, a du bogu kallen ɗa di nan ro birantaaxun ɗa. ²⁵ Tonɗun, n na a ko axa da, kootan ɗa riini, a kiñe yinme, waxati be furun ga Allanlenmen xannen mukku, ku beenu ga na duɗe ti a yi, i bireene ya. ²⁶ N Faaba ga ni birantaaxun geden ɗa moxo be, a da tunkaaxun kini i Renmen xa yi kundu ɗa yi, a nan ña birantaaxun geden ɗa. ²⁷ A da ñaamariyen xa kini a yi a nan kiiti, boyinaxa Seren Renmen ɗa ni. ²⁸ Xa maxa kaawe ken ɗa! Boyinaxa koota ya riini, fure su ga xaburan noxon ɗa, a ga Seren Renmen xannen mukku. ²⁹ Awa, i ga na a mugu, i na wundi, ku beenu ga da golli siren dabari, na bireye duumanten kita; ku beenu ga da golli buren dabari na yanganxate. ³⁰ “Nke yinme be ga ni, n ra nta fo wo fo ñaana ti n yinme yi; N Faaba ga di ñaamari moxo be, n kiitini kundun ɗa yi. Awa, n kiiten xa telerjonten ɗa ni, boyinaxa n nti liɗu dabarini, ke be ga di n xayı, n na ken ɗa liɗun dabarini.

Seedannaaxun Isa xibaaren di

³¹ Gelli nke yinme ya ga ni n du seedan ɗa, n seedannaaxun nta sahana. ³² Xa seeda tana yi n ɗa, n ɗa a tu a ga seedene n da ti ke be tonɗu ɗa ni.^h ³³ Axakun yinmenu yan da faarun wara katta Yahaya yi na a tirindi: a seede* ti tonɗun ɗa. ³⁴ Nke yinme ke, n haaju nta sere seedaaxu yi, xa n da ken ko ɗa ma axa na kisi. ³⁵ Yahaya ñi lanpa kumunten ɗa yi, a ga xurayen kinni; axa duɗe ñaxalini ti xuraye ke yi waxatinne ya yi tan. ³⁶ Xa seeda yi n ɗa, ke be gan xoto Yahaya ga seede ti ke be yi n xibaaren di, ken ga ni n Faaba ga da gollu be kinni n ɗa, ni i dabari ya, n ga gollu ku be dabarini, kun na a koyini nan ti n Faaba yan di n xayı. ³⁷ Ken baane xa fe de, n Faaba be ga di n xayı, a yinme seeda n danɗa. Xa, axa ma a xanne mugu abada, axa ma a yeeson wari abada. ³⁸ A digaamun xa sabatinton nta axa

^h**5.32** seeda tana: A na do Alla yinme ya yi (aaya37 faayi).

***5.33** Yoh 1.19

sondomon di, boyinaxa a ga da ke be xayı, axa ma saxu a yi. ³⁹ Axa ya Safandi Sennun xaran ɗa ti haqile yi, boyinaxa axa da a sinma axa na bireye duumanten kitana ti i ya, a na ɗi xa, kun Safandi Sennu yinme yan seede ti nke yi. ⁴⁰ Xa, ken di i fi su, axa ma ɗuɗe riini kattin ɗa ma axa na bire. ⁴¹ “Nke nta jakkinde muurunu sere maxa. ⁴² Xa n ɗa axa tu siri; xanuyen nta axa maxa katta Alla yi. ⁴³ Nke ri ti N Faaba toxon ɗa yi, axa ma ɗuɗe n di. Xa sere tana ga na ri ti i yinmen toxon ɗa, axa na ɗuɗe ken di. ⁴⁴ Axa ra wa danganaaxunu kan moxo, axa yinmenu ya me jakkini, axa nta a muurunu Alla Kallanken na a axa jakki ba? ⁴⁵ “Xa ken di i fi su, xa maxa a sinma nan ti nke riini axa jalagi n Faaba jon di de. Xani, axa ga da axa jikken ro Annabi Muusa be di, aken Annabi Muusa yinme yan riini axa jalagi. ⁴⁶ Gelli a ga na ɗi, axa gan saxu Annabi Mussa yi tonɗun ɗa, axa ɗi saqin xa yi, boyinaxa a seede ti n ɗa Safandi Sennon noxon di. ⁴⁷ Axa ga ma saxu aken ga da ke be safa yi, axa saqa nke digaamun ɗa kan moxo?”

6

Jaman yigandiye

(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Luk 9.10-17)

¹ Waxati dangi falle, Isa daga ti Galileya fanɗen waxen ɗa, (i ga non xilli Tiberiyadisi), ² jama xoore ya do a batten ɗa, boyinaxa i da a wari a ga kaawafintan jaarandu ɗaana moxo be towoyinton ɗa. ³ Isa do i xarallenmun sege konkon ɗa nan taaxu. ⁴ Pasikuwansallen, ken ga ni yahuudiyanun salli xooren ɗa, a tinto. ⁵ Isa ga di i yinmen girindi, a da jama xoore wari riini. A ti Filipu da: “O na ponɗen xobonte kitta minna nan ke jama yigandi?” ⁶ Isa da ke ko na Filipu ya xenpa, boyinaxa aken ɗa a tu i gan xawa ke be ɗaana. ⁷ Filipu da a jaabi nan ti: “Hari o ga na kamo filli goduxulliⁱ mise ya ro ponɗen di, ken nta ke jama su bakka ɗuɗe-ɗuɗe.” ⁸ A xarallenmo ku du baananbe tana, ken ga ni Andere, Simoona Peduru xoxone, a xa ti: ⁹ “Maxanbaane yogo ya yere sebada^j ponyinmu karagi do ɗexenlenmu filli ga a maxa, xa kun na mani bakka ke jama da?” ¹⁰ Isa ti: “Xa da a ko jaman da ti a su nan taaxu.” Ken noqu sokkixayen gaben ni moxo siri, jaman taaxu. A ya wujunu karagi yugo me bakka. ¹¹ Isa da ponɗu ku wutu na Alla tiiga, ken falle na a taxandi taaxano ku naxan ɗa be su ga lafi haqe be yi, a da ɗexu ku xa ɗa ken moxo di. ¹² Jaman su ga yige nan fogu, Isa ti i xarallenmun da: “Xa da kutte ke kafume yi a nan maxa bono.” ¹³ Jaman ga da ponyinmu ku karagi kutte be toxo, xarallenmon ga di i sagara, a gemu kanda fakko tanmi do fillo ya yi. ¹⁴ Jaman ga da Isa da ken kaawafi taagumanse wari, i ti: “Sikka yinme nta a di, ke yugo ni Annabinyinme ke be gan xawa riini duna di ya. ¹⁵ Isa da tu nan ti i faayi riini i senbentan ɗa

ⁱ6.7 godoxulle: Godoxullu baane ya genme maxanbaanen kiye tugaadin ɗa. Ke konti kundu nan xawa genme xasu segi tugaadi ya yi.

^j6.9 Sebada: ke funsen na xo maaro funsen moxon ɗa yi, i ga a ɗaana jurunu na a

tunkanyugo ɗa yi. Ken saabu da, a bogu i naxan ɗa, a baane daga konkon xanma xadi.

Isa tere fanɗen xanma

(Mat 14.22-33; Mar 6.45-52)

¹⁶Wuron ga roono, Isa xarallenmun yanqa katta fanɗen ɗa, ¹⁷i ro fuure yogo noxon di nan tenji Kafarinaamu yi. Wuron ro, xa harisa Isa ma kiɗe i ya. ¹⁸Fanka xooren giri, jin ɗa girinanxenne siri. ¹⁹Ken da a ɗi xarallenmun da kilonmeetaranu karagi ma tunmu me wura. Fi falle, i da Isa wari terene riini katta i fuuren ɗa jin xanma, i kanu. ²⁰Xa Isa ti i da: “Xa maxa kanu de! Nke ya ni!” ²¹I ga lafi a bisimillana fuuren di. Ken bire i xosi i fuuren wari a kiɗe jin xannen ɗa i ga ɗi katta noqu be. ²²Yillen ga kare, jama be ga toxi fanɗe ke waxen ɗa, i da a tu ti Isa xarallenmun ga daga fuure ke be di ken baane yan ɗi a ga toxi. Isa ken xa ma ro kafiini i ya fuure ke noxon di, a xarallenmun baane yan daga a di. ²³Ken da a ɗi Tiberiyadisi fuuru yogonu ri sigi kaaran ɗa, Isa ga da Alla tiiga nan jaman yigandi ponɗen ɗa noqun be. ²⁴A ga xura jaman da nan ti Isa do i xarallenmun su daga ya, i ro kun fuuru di nan daga Isa muuru Kafarinaamu yi.

Bireyen ponɗe

²⁵I ga da a ɗi fanɗe ke waxen ɗa, i da a tirindi nan ti: “Xaranmoxo, anken ri yere yi kan bire?” ²⁶Isa di i jaabi nan ti: “Tonɗu, n na a ko axa da, axa gi n muurunu, axa nti n muurunu ti boyinaxa axa di kaawafi taagumansun wari de, xani! axa ga da ponɗen yiga nan fogu be, axa ni n muurunu ti ken ɗa yi. ²⁷Xa maxa golli katta yigeɗo be ga bonno, xa axa golli katta yigeɗo be ga nta bonno yi, ke be ga toxiini bireye duumanten di, Sere Renmen ga riini ke be kini axa yi, boyinaxa a Faaba Alla yinme yan di i taagumansen ro a xanma.” ²⁸I da Isa tirindi ti: “O nan xawa kan gollu dabarini, kun ga genme Alla yi?” ²⁹Isa di i jaabi nan ti: “Golle ke be ga genme Alla yi, ken ni ya nan saxu a ga da ke be ya xayi.” ³⁰A ga da ke ko, i ti a da: “An nan kan kaawafi taagumanse dabarini o na a wari o nan saxu an ɗa? An na mani ɗaana?” ³¹O faaba xasun ga gunjuran di, i bire manan ɗa yi; xoyi a safanten ga Alla kitaaben di moxo be nan ti: “Ponɗe be ga giri kanxotten di, a da a kini i ya i na a yiga.” ³²Xa Isa ti i da: “Tonɗu, na a ko axa da, ponɗe ke be ga giri kanxotten di, Annabi Muusa pon kininte fe de, n Faaba pon kininten ɗa ni, pon sooben xa ni a ga giri kanxotten ɗa. ³³Boyinaxa Alla ponɗen ni sere ke be ga giri kanxotten di ya nan yanqa, a ga yonkin kinni soron ɗa ke duna di.” ³⁴I ti a da: “Yinmanken, ɗiini ke ponɗe kinni o yi waxati su.” ³⁵Isa ti i da: “Nke ni ponɗen ɗa yi ke be ga bireyen kinni; sere be ga na ri katti n ɗa, dullen ntaxa a kaman ragana xadi; sere be ga na dunde n di, daqu ntaxa a kaman ragana xadi. ³⁶Xa, xoyi n ga da ko axa da moxo be, axa yaaxen ɗi n ɗa, xa axa ma saxin ɗa. ³⁷N Faaba ga da sere su kini n ɗa a

juram ɗa ponɗen ɗa.

riini katti n ɲa. Sere be su ga na ri katti n ɲa, a ga ɲa moxo su nta balla a kaman di. ³⁸ Nke yanqa gilli kanmun di, xa nan ti ni n sagon ɲa fe, nan ke be ga di n xayi sagon ɲa ɲa. ³⁹ Ke be ken xa ga di n xayi, a liɲun ni ya, baane nan maxa sanku bakka i ga da ku be kini n ɲa. Koota lagaren xa ga na kiɲe, n ni i su wundi gilli kallen di. ⁴⁰ Tonɲu, N Baaba liɲun ni ya: sere su ga faayindi katta nke be ga ni Renmen ɲa nan saxu n ɲa, ken kaman na bireyi duumanten kita. N xa na a wundi gilli kallen di koota lagaren ga na kiɲe. ⁴¹ Ken saabuda, yahuudiyanun joppe a jalagini, boyinaxa a ti: “I ke ni ponɲe be ga giri kanxotten di ya.” ⁴² I toxu tini: “Ke feti Isa ya yi ba, o ga a ma do a faaba tu, Yusufu renme? A xa tini kanmoxo i ke giri kanxotten ɲa di.” ⁴³ Isa di i jaabi: “Axa fate n maxansefaana. ⁴⁴ Sere su ra nta riini katti n ɲa n Faaba be ga di n xayi ya ga ma a toxu. Koota lagaren n na a kaman wundi gilli kallen di. ⁴⁵ A safanten ɲa Annabinyinmun kitaabun di nan ti Alla na seren su xaranɲundini ya. Ken ɲa ni, sere su ga ni n Faaba xibaaren mugu, a ga da a faxaamu, a nan ri katti n ɲa. ⁴⁶ An nta xoyi sere ga demu n Faaba walla ti yaaxen ɲa, xa ke be ga giri Alla yi, ken baane yan da a wari. ⁴⁷ Tunɲu, n na a ko axa da: “Sere su ga na saxiiraaxu, a na bireye duumanten kitana. ⁴⁸ Nke ya ni ponɲe be ga bireyen kinni. ⁴⁹ Axa faaba xasun da manan yiga gunjuran di, xa i kootan ga kiɲe, i faati. ⁵⁰ Xa ke ponɲe be ga firi kanxotten di, sere be ga na a yiga, an nta kalla. ⁵¹ Nke ya ni birantaaxun ponɲe ke be ga giri kanxotten di; sere su ga na ke ponɲe yiga, ken kaman na bireye duumanten kitta. N ga duna birandini ti ke biraadu be yi, n fatantiyen ɲa ni n ga a kinni.” ⁵² Yahuudiya xirisun toxu me kutana, i ga tirindindini ti: “A xa ra wa i fatantiyen kinni o yi kan moxo o ga a yigana.” ⁵³ Isa ti i da: “Tonɲu, n na a ko axa da, axa ga ma Seren Renmen fatantiyen yiga na a foren mini, axa nta yonkin kitta axa du yinme di. ⁵⁴ Sere be ga ni n fatantiyen yiga ni n foren mini, bireye duumanten na ken kaman ɲa da, koota lagaren ga na kiɲe n na a kaman wundi kallen di. ⁵⁵ Tonɲu, n fatantiyen ni biraadu sooben ɲa yi, n foren ni minifo sooben ɲa yi. ⁵⁶ Sere be ga na bire n foren do n tiyen ɲa, n na sabati a kaman di, a kaman xa na sabati n di. ⁵⁷ N Baaba be ga di n xayi, bireyen na a ya maxa, a ya ni n birandini. Ken moxo baane ya ni, sere be xa ga ni i biraadun ɲaɲi nke ya yi, a kaman birene ti nke ya yi. ⁵⁸ Ke ni ponɲe be ga giri kanxotten di ya. A nta xoyi axa faaba xasun ga da manan yiga, i ga faati. Sere be ga na ke ponɲe yiga a toqo bireene ya abada.” ⁵⁹ Isa ga ku digaamu su konno da ɲi a ya xaranɲundiini Allanxarankan di Kafarinaamu.

Xarallen gabu wuru Isa yi

⁶⁰ I ga da ke digaame mugu, xarallen gabe ti ke xoten ɲa ni, kon ra wa ke muɲini?” ⁶¹ Isa da a tu i noxo di nan ti i xarallenmun ma ɲaxali ke digaame yi. A di i tirindi: “Ke digaame na axa saagana falle ya?” ⁶² Axa ga na Seren Renmen segente wari katta a ga giri noqu be, axa ɲaana kan moxo?” ⁶³ Alla Fanka Sennen ɲa na bireyen kinni; faten feti fo wo fo yi. N ga da ku digaamu be ko axa da, i giri Alla Fanka Sennen ɲa yi, i ga bireyen kinni. ⁶⁴ Xa, ken di i fi su, soro ya axa di ku be ga

ma tonɗondi.“ Xa gelli jonaadin ɗa Isa ken ɗa a tu ku beenu ga riini tonɗondi ti i ya, a ya a tu ku beenu ga riini i janba. ⁶⁵ A ti i da xadi: “Ken ɗa ni n ga ti axa da sere su ra nta riini kattin ɗa n Faaba ya ga ma an deema an nan ri.” ⁶⁶ Gelli ken waxati ya, a xarallenmun gabe saage ti i falle, na a jokkinden wara. ⁶⁷ Isa da soro ku tanmi do fillon tirindi: “Axa xa lafi bakka di n ɗa ba?” ⁶⁸ Simoona Peduru ti a da: “Kamanyugo, o telle katta ko yi? Bireye duumanten digaamen na an ɗa maxa. ⁶⁹ Oku saxu an ɗa, o da a tu nan ti an ni Alla Fanka Sennen ɗa yi.” ⁷⁰ Isa jaabi nan ti: “N ma axakun soro tanmi do fillo ya sugandi, Awa axa du baananbe ni seyitaanen ɗa yi.” ⁷¹ A ɗi do Judasi ya yi, Simoona Isikariyoti renyugon, a ya riini a janba, ti moxo su a ni xarallenmu ku du baananbe ya yi.

7

Isa maarenmun ma saxu a yi

¹ Ku fiinu falle di, Isa ɗi tereene do Galileya yi; a ma lafi ɗiini do Yahuuda yi, boyinaxa Yahuudiyanun xirisun ɗi a muurunu na a karini ya. ² Xa yahuudiyanun biirunsallen^k ga tinto. ³ Isa maarenmun ti a da: “An nan xawa gilli ya yere, an nan daga Yahuuda, an ga ku kaawafi xooro be dabarini, an xarallenmun ni i wari. ⁴ An ga lafi soron na an tu, an ma xawa toqo muqen di. An ga ku fiinu be dabarini, duruxoto a su na a wari ya. ⁵ Na a ɗi xa, a maarenmun yinmenu ma saxu a yi. ⁶ Isa di i jaabi: “N waxatin ma kiɗe fana, xa axakun da waxati su siren ɗa ni. ⁷ Dunadunko ra nta axa xonno, xa i ni nke xonno ya, boyinaxa waxati su n na a kooni i da nan ti i ga fi be ɗaana a buren ɗa ni. ⁸ Axakun nan daga salle ke yi; nke ma daga fana, boyinaxa n waxatin ma kiɗe. ⁹ A ga da ke fi ko i da bire be, a toxi Galileya. ¹⁰ A maarenmun daga falle sallen ɗa, a xa daga; xa ma bange de, a muxuntan daga ya. ¹¹ Yahuudiyan yinmankon xa ya a muurunu salle ke noxon di, i ga tini: “Yugo ke na minna?” ¹² Jama ke noxon di, digan misen gabo a fin xanma, i ga tini: “Yugo ke siren xa ya ni de,” i yogonu na ti: “Tonɗu fe, a na seron ɗa neneene. ¹³ Xa sere su ma fin kon na a bangandi, boyinaxa i kanunten ɗa ɗi yahuudiyanun ɗa. ¹⁴ Isa ga dagana xaranɗundi Allanbatikaxooren di, ken da a ɗi sallen koyen kiɗe naxaanen ɗa. ¹⁵ A xaranɗundi moxon ga da yahuudiyanun kaawa, i ti: “Ke da Safandi Sennun tu kan moxo, a xa ma xara abada” ¹⁶ Isa di i jaabi: “N xaranɗunde ke ma giri nke yinme yi, ke be ga di n xayi, a giri ken ɗa yi. ¹⁷ Sere be ga na lafi Alla liɗun dabarini, a na a tuunu ya gelli ke xaranɗunde ga gari Alla ya yi ma xa n na do du yinme ya yi. ¹⁸ Sere be ga i du yinme fin koono, ken na deroyen muurunu i du yinme ya. Xa ke be ga deroyen muurunu i xayindaanan ɗa da, ken ɗa ni tonɗunten ɗa, gaare su nta ken fiinun di. ¹⁹ Annabi Muusa ya ma sariyan kini axa yi ba? Xa hari axa du baananbe su nta sariya ke batu. Mani ni axa ga lafi n karini?” ²⁰ Jaman ti: “Jinnan ɗa na an ɗa! Kon lafi an karini?” ²¹ Isa di i

^k**7.2** Biirunsalle: ke salle demu ɗaana Pasikuwansallen ga na dangi ti bito tunmi ya

jaabi: “N da kaawafi baane dabari, axa su faayi axa ga lasame. ²² Axa terinke de! Annabi Muusa sariyan ti axa renyugun nan sunne, laada be ma hari joppe ti Annabi Muusa yinme yi, gelli o kisimaanu ya ni. Xa Annabi Muusa sariyan saabu da, hari Tuumayinkootan ɗa, axa ya sunnandindini. ²³ Ken di, gelli sunnanden ga ɗaana tuumayinkootan ɗa, ti Annabi Muusa sariyan ɗa batunden ɗa, axa xa buttu katti n ɗa mani yi nan ti boyinaxa n da yugo yogo sahandi tuumayinkootan ɗa? ²⁴ Xa fate kiitini ti axa yaaxen ga ke be yi, xa kiiti ti telenɗontaaxun ɗa yi.”

Isa ni Alimasiixun ɗa yi ba?

²⁵ Yerusalaamuganko yogonu tirindindi nan ti: “I nta ke yugo ya muurunu ti i ya karini?” ²⁶ A faayi ken di, a ga digaamunu soro su jon di; i ma fo wo fo ko a da! Ken di xirisun gemuxannen di nan ti tonɗu a ni Alimasiixun ɗa yi? ²⁷ Xa o ya tun a ga giri noqun be; xa Alimasiixu ga na daga ri keeta, sere su nta a tuunu a ga giri noqun be. ²⁸ Isa ga xarandundiini Allanbatikaxooren di, a di i xannen wutu kanmun di nan ti: “Keti axakun ɗi nke tun ɗa, axa ya tu n ga ni noqun be ke yi? Nke mari ti n yinme yi, xa ke be ga din n xayi ni tonɗuntan ɗa yi, axa kun nta ken tu. ²⁹ Xa nke ya a tu, boyinaxa n giri a ya yi; a ya n di n xayi.” ³⁰ Ken noqu, i lafi Isa ragana, xa sere su ma kati a yi, boyinaxa a waxatin ma kiɗe fana. ³¹ Ke moxo di, jama ke sere gabe saxu a yi, i ti: “Xoyi Alimasiixu ga na ri, a na kaawafin taagumansen dabarini ya ke be gan xoto ke yugo taagumansa dabarinton ɗa?” ³² Farisigankon ga da jaman mugu ku fiinu koono Isa xibaaren di, i Farisiganko do sadaxakiɗandaanon yinmankon da Allanbatikaxooren tangandaanon wara telle ti i nan Isa a raga. ³³ Isa ti soron da: “N da axa ya doome fana wucinne noxon di. Ken biren n na daga katta ke be ga di n xayi. ³⁴ Axa na ri n muuru, axa nti n walla. N ga telle noqu ke be yi, axa ra nta dagana non ɗa. ³⁵ Yahuudiyannun yinmankon duurun da me tirindi: “A dagana minna o ga korini a walla? A dagana katta o jama be ga sanqi do gereegunun naxan ɗa, ni i xarandundi? ³⁶ A lafi mani xa konno ti ke digaame yi, nan ti: ‘Axa ni n muurunu ya, axa ti n walla, n ga telle noqu ke be yi, axa ra nta dagana non ɗa?’”

Bireyen warallaqe

³⁷ Sallen koota lagare ken ɗa nan fasaɗunta kootan su yi, Isa giri nan sigi, ni i diganxannen wutu kanmun di nan ti: “Daqu ga sere be yi, a kaman nan ri katti n ɗa a nan mini. ³⁸ Sere su ga na saxin ɗa, xoyi Safandi Sennen ga da a kon moxo be, bireyen jin warallaqe ɗa funtini bakka a kaman noxon di. ³⁹ Isa ga da ke ko, a na do Fanka Senne ya yi nan ti sero be ga saxu i ya i ga riini a kita. Fo be ga sigi ken waxati Fanka Sennen ga ma yanqa seron ɗa, ken ni ya Isa nooron ga ma wari fina.

Jaman taxandi

⁴⁰ Jaman ga da Isa da ku digaamu mugu, i yogonu ti: “Tonɗu, ke yugo ni

ni; ken ga i sinmandini i bire moxon ɗa gunjuran di.

Annabiyinmen ɗa yi. ⁴¹Yogonu ti: “Ke ni Alimasiixun ɗa yi.” Xa yogonu kun ti: “Keti Alimasiixu rawa bakka Galileya yi?” ⁴² ⁴³Ke moxo di, jaman taxandi do Isa sabaabun ɗa. ⁴⁴I yogonu lafi a ragana, xa sere su ma i kitten katu a yi. ⁴⁵Allanbatikaxooren tangandaanon saage katta sadaxakiñandaanon yinmankon do farisigankon ɗa; kun di i tirindi: “Do mani fi ya axa ga ma a riiti?” ⁴⁶Tangandaanon jaabindi nan ti: “Sere bada ma digaamu xoyi ken yugo!” ⁴⁷Farisigankon di i tirindi, nan ti: “A da axa xa neene ya kundu?” ⁴⁸Keti yinmanko yogonu walla farisigankon yogonu saxu a yi? ⁴⁹Xa ke jama be ga nta sariyan tu i langanten ɗa ni. ⁵⁰I yogo baane toxon ɗa ni Nikodeemu* (ke be ga demu dagana Isa benɗe) a di i tirindi: ⁵¹Keti o sariyan duɗe na sere kiiti a na a ñi o ma a terinka a ga ke be koono? ⁵²I da a jaabi nan ti: “An xa ni Galileyanken ɗa yi? Alla kitaaben faayi, an na faxaamunu nan ti Annabiyinbaane ma giri Galileya.” ⁵³Ken bire baane su daga i kan di.

8

Yaxarin sangaana

¹Isa giri non ɗa nan daga Oliwera konkon xanma. ²Soxoba fana, a saage katta Allanbatikaxooren ɗa, jaman su da me ñi a kaaran ɗa, a taaxu na xaranɗunden joppa. ³A ga ken ɗa, Sariyanxaranmoxonun do Farisigankon do yaxare yogo ri, i ga da a raga jeeniyen ɗa. I da a sigindi jaman su jon di. ⁴I ti Isa da: “Xaranmoxo, ke yaxare rage jeeniyen ɗa yi. ⁵Awa, Annabi Muusa ken ti ku yaxaru danbu na buni ti gidun ɗa yi mi i gan kara, anken ti kan moxo?” ⁶I ñi ke digaame konno ya nan Isa faayi ma i na jalagindi ra kita a yi. Xa Isa jimi nan safandi ñiiñen di ti i doromen ɗa. ⁷I ga tiifi a tirindindien ɗa, a giri nan sigi, a ti i da: “Ko na axa di yere junuubu gan nta a yi, a kaman fina na gullan sedi a yi.” ⁸A saage jinmi xadi nan safandi ñiiñen di. ⁹I ga da ken digaame mugu bire be, na a wutu xirisun ɗa ma lemunun ɗa, baane su daga i killen ɗa, Isa toxi a baane do yaxare ke. ¹⁰Isa giri nan sigi, a ti yaxaren da: “I daga minna xa yi? Sere xa ga ma an kiiti?” ¹¹Yaxaren ti a da: “Kamanyugo, hari sere.” Isa ti a da: “Hari nke xa nta an jalagini. Daga, maxa saage junubun gollen ñaana xadi.”¹

Duna nooro

¹²Isa digaamu jaman da xadi nan ti, nan ti: “Nke ya ni duna nooron ɗa. Sere be ga ni nke batu, a kaman nta bitadunterene, xa kaman na bireyen nooron kitta”. ¹³A ga da ke ko, Farisigankon ti a da: “A yinme yan seedene du da, an seedanaaxun ma saxa.” ¹⁴Isa di i jaabi nan ti: “Hari nke yinme ya ga ni n du seedan ɗa, n seedanaaxun sahanten ɗa ni, boyinaxa n ga giri noqun be, n ɗa a tu, n ga dagana noqun be xa, n ɗa a tu, axakun xa nti n giri noqu tu, n ga dagana noqun be, axa

*7.50 Yoh 3.1

¹7.53-8.11 Ku aayu nta kittidunsafandi xasu yogonu yi.

nta non xa tu. ¹⁵ Soron ga kiitini moxo be, axakun kiitini kundun ɲa yi. Nke ken xa nta sere kiitini. ¹⁶ Xa gelli nke ga kiitini ya, n kiiten ɲaana tonɲun ɲa yi, boyinaxa n baane nta kiitini, n di n Baaba be ga di n xayɪ ya ni. ¹⁷ A safanten ɲa axa sariyan di nan ti soro filli seedaanaxun sahanten ɲa ni. ¹⁸ Nke yinme ya seedene ti n du ya, n Baaba ke be ga di n xayɪ, ken xa ya seedene ti n ɲa. ¹⁹ Ken bire i da Isa tirindi: “An Faaba na ninna?” Isa di i jaabi nan ti: “Axaku nta hari nke tu sakkati n Faaba. Axa ga ni nke tu axa ni n Faaba xa tuunu ya”. ²⁰ Isa ga ke digaame konno a ya Allanbatikan noxon di, sadaxarofon* kaaran ɲa. Xa sere su ma a raga, boyinaxa a waxatin ma kiɲe fana. ²¹ Isa saage tini i da xadi: “Nke ya telle, axa riini n muuru ya, xa axa kalla axa junuubun gollun di ya, axa ra nta telle nke ga dagana noqun be yi.” ²² Yahuudiya xirisun ɲa tirindindini: “Ma a lafi i du karini ya, a ga tini ike ga dagana noqun be, oku ra nta dagana non ɲa?” ²³ A ti i da xadi: “Axakun ni wureedunkon ɲa yi; nke ni kanmudunken ɲa yi. Axakun ni ke duna renmun ɲa yi, nke xa feti ke duna renme yi. ²⁴ Ken ɲa saabuda ni n ga tini axa da axa kalla axa junuubun gollun ɲa di. boyinaxa n ga ni ke be yi axa ga ma saxu a yi nan ti n ni ken ɲa yi, axa kalla axa junuubun gollun ɲa di.” ²⁵ I da a tirindi: “Anken ni ko yi?” Isa ti i da: “N ga da ke be ko axa gelli joɲaadin ɲa. ²⁶ Fo gabe ya ni n maxa axa xibaaren ɲa, n ga a koono axa da na axa kiiti. Xa, n ga fo wo fo koono duna da, ke be ga da n xayɪ, n da a su mugu a ya yi. Aken xa ni tonɲunten ɲa yi.” ²⁷ Ikun ma ɲi i ga da a faxaamu nan ti a fayi do Alla ya yi, ti i Faaba. ²⁸ Ken ɲa saabuni Isa ga ti i da: “Axa ga na Seren Renmen girindi bire be, axa na a tuunu ya n ga ni ke be yi, nan ti nta fo wo fo ɲaana ti n du yi, xa n Faaba gi n xaranɲundini ke be yi n na ken ɲa koono. ²⁹ Ke be ga di n xayɪ, a ya di batten ɲa, a mi n baane toxu, boyinaxa waxati su n ɲa a liɲun ɲaana.” ³⁰ Isa ga da ku fiinu ko, sere gabe saxu a yi.

Komon do hooro

³¹ Yahuudiya xirisu be ga saxu Isa yi, a ti i da: “Axa ga na sabati n digaamen xanma, tonɲun axa ɲaana n xarallenmun ɲa ya. ³² Axa na tonɲun tuunu ya, tonɲun na axa hooraaxu.” ³³ I da a jaabi nan ti: “Oku ni Iburahiima bonsonɲun ɲa yi, o bada ma ɲa sere da kome yi. An xa tini kanmoxo o ɲaana hooron ɲa?” ³⁴ Isa di i jaabi nan ti: “N na tonɲun ko axa, sere su ga junuubun gollen ɲaana, a kaman ni junuubun komen ɲa. ³⁵ Komen feti abadankaadunke, kan renmen ken xa ni abadankaadunken ɲa yi. ³⁶ Xa Renmen ga na axa kisi, tonɲun axa hooraaxunu ya. ³⁷ Nke ya a tu siri nan ti axa ni Iburahiima bonsonɲen ɲa, xa hari ken axa ya feere muurunu ni n kari, boyinaxa n digaamen nta roono ti axa yi. ³⁸ N ga da fiinu be wari n Faaba yi n fayi n ga i ya konno axa da, axa xa ga da ke be mugu axa faaba yi, axa na ken ɲa ɲaana.” ³⁹ I da a jaabi nan ti: “Oku faaba ni Iburahiima ya yi.” Isa ti i da: “Iburahiima renmun ɲa gan ɲi axa yi, axa ɲi ɲaana xoyi a moxon ɲa yi. ⁴⁰ Axa ma ɲa xoyi Iburahiima moxo, ken ɲa ni axa ga lafi n karini. Do mani, boyinaxa Alla

ga di n xaranjundi tonju be yi, n da a ko axa da. Iburahiima ken ma ñi kundu yi abada. ⁴¹ Axakun nan fiinu ña xoyi axa faaba ga i ñaana moxo be.“ I ti a da: “Eh, oku kun nta xoyi faabe ga nta sere be maxa; Faaba baane ya na oku maxa, ken ga ni Alla yi.“ ⁴² Isa ti i da: “A ga na ñi no Alla ni axa Faaba ya yi, axa ñi dunene n di ya, boyinaxa nke ri nan giri Alla ya yi, n ma ri ti n du yi, A yan di n xay. ⁴³ Mani xa n sigi n ga fo be koono, axa ga nta a faxesamu? Boyinaxa axa bara n digaamen terinkana. ⁴⁴ Axakun, axa faaba ni seyitaane ya yi, axa na a ya sagon dabarini. Serekallaanan ña gelli jonjaadin ña, a ra nta sikki tonjun kaaran ña, boyinaxa tonju nta a maxa. A ga digaamu tan, a na gaaren ña koono, boyinaxa a ni i du yinme ya koono, ken saabu da, gaaranten ña yi, gaaren faaba. ⁴⁵ Xa nke na tonjun ña koono axa da, ken ña saabu da axa ga nta saqi n ña. ⁴⁶ Ko na axa di a ga rawa yi n toñaana ti junuubun ña? N ga tonjun ña koono axa da, mani xan sigi axa ga nta saqi n ña? ⁴⁷ Sere su ga ni Alla seren ña yi, a na Alla digaamen ña terinkana. Xa, axakun feti Alla soro yi, ken ña sigi axa ga nta a terinkana.“ ⁴⁸ Yahuudiyannun da a jaabi nan ti: “Tonju yan nta o maxa gani, o ga na ti Samariganken ña ni an ña, jinnan ña an maxa?“ ⁴⁹ Isa di i jaabi nan ti: “Jinna nti nke yi de. N ni n Faaba ya deroon, xa axakun ñi n roxono. ⁵⁰ Nke nta deroye muurunun n yinme da, muurundaana ña a yi n danja, ken ñan kiitini. ⁵¹ Tonjun, n na a ko axa da, sere su ga ni saqi n digaamun ña, ken kaman nta kalla abada. ⁵² A ga da ku ko, yahuudiyannun xirisun ti a da: “Saasa ke, o saxu a yi nan ti jinnan ña an ña. Iburahiima kara, Annabinyinmun xa kara, anken ri an ti: “Sere be ga na saxu an digaamun ña, ken kaman nta kalla abada. ⁵³ Ken di, anken ña ni sere xooen ña nan xoto o faaba Iburahiima yi ba, ma Annabinyinmu ku be ga kara, Anken da du sinma ko yi?“ ⁵⁴ Isa di i jaabi nan ti: “N yinme ya gan na darontaaxun kini du yi, xiima nta ken ña. N faaba yan da darontaaxun kini n ña, axa ga ti ke be ni axa Alla yi. ⁵⁵ Axaku nta a tu, ken ña ni, xa nke ya a tu. N ga na ti axa da nta a tu n ña gaaranten ña xoyi axa moxo, xa n ña a tu; A ga ke be konno n da n na ken ña ñaana. ⁵⁶ Axa faaba ga ni Iburahiima ke be yi, n ga riini ñaxali siri; a ga di n wari, a seewo.“ ⁵⁷ Yahuudiyannun da a tirindi: “An ma tankarage siine kita fana, An ña tini An da Iburahiima wari ya?“ ⁵⁸ Isa ti i da: “Tonju, n na a ko axa da, saado Iburahiima ga bangene, “N ni n ga ni ke be ya“ ⁵⁹ Ken bire i da gidun wutu ti a bunnun ti a yi, xa Isa muxu i ya nan bugu Allanbatikan di.

9

Finkinten sahande

¹ Isa AlimasiiXu danginte, a da yugo yogo wari, gelli i na a saara a finkinten ña ni. ² A xarallenmun ti a da: “Xaranmoxo, mani ni ke yugo finkinten ga saare? A yinme junuubunun ña saabu da ni, ma a saaraanon ña junuubunun saabu da ni?“ ³ Isa ti i da: “A yinme junuubunu fe, a saaraanon xa junuubunu fe. Ke dabari ya ma Alla tunkaaxun ña na tuyi ti a yi. ⁴ Na kiyen xurayen toxo du yi, ke be ga di n xay, ma o

na a gollun tinmandi ya. Wuron riini ro ya, sere su ra ntaxa golle dabarini. ⁵ Na a toxu n ga duna ke di, n ni duna nooron ŋa yi. ⁶ Ku digaamu konŋen falle, a da laxanjin tufu ñiiñen di; na a do dooren xooti na betexe finkinten yaaxon ŋa. ⁷ Ken falle, a ti a da: “Daga a wanqi Siloomu gunban ŋa.” (Siloomu wure ni ya “Ke be ga xayı.”) Finkinte ke daga, a ga da a wanqi, a yaaxon wuñi, a wari. ⁸ A taaxanlenmon do soro beenu ga demu a walla sadaxa yaageene, i ti: “Keti ke yugo ya ma ñi sadaxa yaageene ga ni?” ⁹ Yogonu ti: “A ya ni ke.” Xa sere tananu ti: “A ken feti ke yi, a do a nan xawan ŋa.” Xa a yinme ti: “Nke yinme ya ni.” ¹⁰ I da a tirindi: “An yaaxon xa wuñi kan moxo?” ¹¹ A jaabi nan ti: “Yugo ke be toxon ga ni Isa yi, ken ŋan da botoxan suusa n yaaxon ŋa nan ti n da: “Daga wanqi Siloomu gunban ŋa. N daga, n ga wanqi; n da fo wari.” ¹² I da a tirindi ti: “A na minna?” Yugon ti: “N ta a tu.” ¹³ I do yugo ke daga katta Farisigankon ŋa. ¹⁴ Isa ga da botoxan xooti ti laxanjin ŋa koota be nan yugo ke yaaxon wuñi, ken gemu Tuumakootan ŋa yi. ¹⁵ Farisiganun da yugo ke tirindi a ñan kan moxo xa an yaaxon ga wuñi. Yugo ke di i jaabi: “A da botoxan ŋa ro n yaaxon ŋa; n da a wanqi, n wari.” ¹⁶ A ga da ke ko, Farisiganko yogonu ti: “Ke yugo feti Alla sere yi, boyinaxa a ma tuumayinkoota sariyan dero.” Yogonu xa ti: “Junuubuññaana xa ra wa ku kaawafi danbu dabarini kan moxo?” Ke moxo di, i ŋannun fate. ¹⁷ I saage finkinte ke du tirindini: “Anke, an na mani konŋo yugo ke be ga da an jaara xibaaren di? A jaabindi nan ti: “Annabinyinmen ŋa ni.” ¹⁸ Xa yahuudiyanun xirisun bara saqa yugon finkintaaxun do a yaaxon wuñiyen ŋa, i lagari faaren xayini a saaraanon ŋa yi nan ti i nan ri. ¹⁹ Yugo ke saaraanon ga ri, i ti i da: “Ke yugo ni axa ya renme ŋa ba? Tonŋun a finkinten ŋan kite? A da fo wari kan moxo xa yi?” ²⁰ I ti: “Ke ni oku yinme ya renmen ŋa, a finkinten xa yan kite mene.” ²¹ Xa, a ga da fo wari moxo be, o nta a tu, sere xa be ga da a yaaxon wuñi, o nta ken xa tu. Xa da a tirindi, a yinme ni yugu xooren ŋa yi, a ra wa axa jaabini. ²² Saaraano ku kanuntan ga Yahuudiyan xirisun ŋa, ken ŋa sigi i ga digaamu kundu, boyinaxa i kande ya nan ti sere be ga na ti Isa ni Alimasiixu ŋa yi, i na a kaman xata bakka allanxarankan di.^m ²³ Ken ŋa sigi yugo ke saraanon ga ti: “Yugu xooren ŋa ni; xa da a yinme tirindi.” ²⁴ Finkin ga ñi yugo ke be yi, Farisigankon da a xiri xadi nan ti: “Kanu Alla yi, an na tonŋun ko. O su ya tu nan ti ke yugo junuubuntan ŋa yi.” ²⁵ Yugon ti: “Gelli junuubunte ga ni ma junuubunte ga fe, nke nta ken tu. N ga ke be tu, n finkinten ŋan ñi, xa saasa n yaaxon ŋa wariini.” ²⁶ I saage a du tirindini: “A da mani baane dabari de? Yille a koono o da a ga da ke be dabari na an yaaxon ku wuñi?” ²⁷ A di i jaabi nan ti: “N da a ko axa da; axa ma a mugu. Axa lafi mani mukku xadi? Tonŋun axakun axa lafi ñaana a xarallenmun ŋa yi!” ²⁸ I da a ko do ke digaame saabun ŋa, i ti a da: “A xarallenman ni an ŋa yi. Oku ni Annabi Muusa xarallenmun ŋa yi.” ²⁹ O ya tu Alla do Annabi Muusa digaamu ya, xa ke kundu, o nta hari a giri noqu tu. ³⁰ Yugon ti: “Ke

^m**9.22** xata bakka allanxarankan ŋa: A wure ni: *an xate bakka kafo ke fo wo fo ya yi.*

yugo yan di nke yaaxon wuñi, axakun ti axa nta ken giri noqu tu, ke ni kaawafi ña yi de!“³¹ O ya a tu nan ti Alla nta junuubuññaano jaabini. Xa sere be ga kanna Alla yi, a ga a sagon dabarini, a na ken kaman ña jaabini.³² Gelli duna joppadin ña sere bada ma a mugu nan ti sere kite a finkinten a yaaxen wuñi.³³ Gelli ke yugo ga feti Alla sere yi, a ranta yi fo wo fo ñaana.³⁴ Yahuudiyannun yinmankon da a jaabi nan ti: “Anken kite junuubun ña di, saasa an lafi o xaranjundini ya? I da a xata allanxarankan di.

Sondon finkinto

³⁵ Isa da a mugu nan ti i da a xata. A do a ga gemu bire be, a da a tirindi: “An saxu Seren Renmen ña?”³⁶ A da a jaabi nan ti: “Aken ni ko yi, n kaman, n nan saxu a yi?”³⁷ Isa ti a da: “An yaaxen ga ke be yi. A yinme ya faayi digaamunu an da kundu.”³⁸ Yugon ti: “N saxu an ña, n kaman. A sujudi na a batu.”³⁹ Isa ti a da: “Nke ri ke duna di a nan kiiti, finkinton yaaxon nan wuñi; yaaxonton na finki.”⁴⁰ Farisiganko beenu do Isa ga ñi doome da a mugu, i da a tirindi: “Keti oku xa finki ya?”⁴¹ Isa ti i da: “Axa gan finki no, junuubu nta ñiini axa yi, xa saasa boyinaxa axa ya tini axa ya wariini, ken ña sigi axa do axa junuubun ga togo.

10

Nagaanana do i tanmiso

¹ Isa Alimasiixu ti: “Tonju, n na a ko axa da, sere su ga ma ro jaxankulan raqen ña yi, a ga waxu ti noqu tana yi, ken kaman ni fayaaanan ña yi, xennaanan xa ya ni.”² Ke be ga roono ti follaqen ken ni jaxanagaananan ña yi.³ Tangandaanan na follaqen wuñi a da, jaxon na a xannen mugu; aken ni i jaxon toxon xiri, ni i bugandi sellan ña.⁴ A ga na i su bugandi sellan ña bire be; a na ware i kaane; jaxon na a jokki, boyinaxa i ya a xannen tu.⁵ Xa i ganta ke be tu i nta dūjene ken jokkini; a seedan ga ni ke be yi, i wurunu a yi ya, boyinaxa i nta a xannen tu.”⁶ Isa da ke misaali koni, xa i ma a tu a ga lafi ke be konno i da no.⁷ Isa saage tini i da: “Tonju, n na a ko axa da: ‘Nke ya ni jaxangooren follaqen ña.’⁸ Ku beenu su ga ri saado nke riyen ña, fayaaanon do xennaanon ña ni, xa jaxon mi i mugu.”⁹ Nke ni follaqen ña ni; sere su ga na ro ti nke yi an kisini ya. A na ña xoyi jaxe be ga roono, nan bogu, a na sokken kita nan yige.¹⁰ Fayaaanan ken xa riini fayi baane ya, nan karindi, nan bonondindi. Nke ken xa ri ya ma soron na bire, bireye yuruwante.¹¹ “Nke ya ni nagaanana siren ña, nagaanana siren moxon siren ña ñiini nan kara i jaxon da.”¹² Xa golliññaana be ga feti nagaanana yi, jaxon feti a xalle yi, turunjen ga na ri, a wurunu ya, nan jaxon toxu; turunje ke na jaxon sanqi, nan jaxe yogo wutu.¹³ Golliññaanan na wuru boyinaxa aken ni golliññaana baane ya yi, a xaaju nta ñiini jaxon maxa.¹⁴ “Nke ni nagaanana siren ña yi, n ñi n jaxon tu siri, i xa yi n tu,”¹⁵ xoyi n Faaba gi n tu moxo be, n xa ya a tu; n di n yonkin kini do tanmison saabun ña.¹⁶ Jaxo tananu yi n maxa ku be ga nta goore ke noxon di, xa a jare ya n

ni i kafume yi; i ni n xannen mugu; i na ña goore baane, nagaanana baane. ¹⁷ “N Baaba di n xanu ya, boyinaxa n moxon sironten ni n yonkin kini nan saage a du wuttu. ¹⁸ Xa sere su ra nti yonkin ragana, n yinme ya na a kinni. Tunkaaxun ŋi n maxa n yinme ni n yonkin kini, tunkaaxun ŋi n maxa n nan saage a du wuttu. N da ke ñaamariye kita N Faaba yi.” ¹⁹ Ku digaamu saabu da, yahuudiyannun taxandi xadi. ²⁰ I gabe ti: “Jinnan ŋa na a yi, a tuurinten ŋa ni. Axa na a terinkana mani yi?” ²¹ Yogonu xa ti: “Jinna gume nta digaamunu kundu, do xa di kan jinna gume ra wa finkinten yaaxon wuñini?”

Yogonu balle Isa yi

²² Allanbatikaxooren Kurunbaaxunden Salle be ga ñaana Yerusalaamu siine su mullen bire, a kiñe. ²³ Isa ga i ta du teraana Allanbatikaxooren di, Sulemaani junban wure. ²⁴ Yahuudiya xirisen da a yori na a tirindi: “An na mani xa dukku? Gelli an ŋa ga ni Alimasixu yi, a xurandi o da.” ²⁵ Isa di i jaabi nan ti: “N da a ko axa dan ŋa axa saxu a yi, n ga da fiinu be ña ti n Faaba toxon ŋa kun ni n seedanaaxunu ya, ²⁶ xa axakun ma saxu a yi boyinaxa axa feti n jaxon ŋa. ²⁷ N jaxon ni n xannen mukku ya; nke yi i tu, i ni n batta. ²⁸ N na bireye duumanten kini i ya; i ntaxa sankunu abada, sere su xa ra ntaxa i boosini ŋa ti senben ŋa. ²⁹ N Faaba be gan xooronta a su yi, a yan di i kini n ŋa; sere su ra nta i wuttu a maxa. ³⁰ Nke di n Faaba, o ni baane ya yi.” ³¹ Yahuudiya xirisun saage gidun wuttu nan Isa bunu ti i ya. ³² Xa Isa ti i da: “Ta gabe n ga fi sirun ñaana axa jon di, ti n Faaba Tunkaaxun ŋa, ku fiinu di, kan di xa baanen sigi axa ga da gidun wutu ni n bunu?” ³³ I da a jaabi nan ti: “An fi siren ñanjen, ken ma sigi o ga an bunnu ti gidun ŋa de, xa an ga nexu Alla be yi, ken ŋa ni, anken ni seren ŋa yi. An ŋa an du xilli Alla yi.” ³⁴ Isa ti i da: “A safanten nta axakun yinmenu sariyan noxon ŋa ya ba nan ti: “Nke, Tunka duumanten ti: allaanun ŋa ni axa yi mene?” ³⁵ Alla ga di i digaamen xayı katta ku beenu yi, aken ga na kun xiri Allaanu, Safandi Sennen ra nta a yi buruxeene ti ken ŋa, ³⁶ Axa tini kanmoxo n Faaba ga di nke senon di, ni n xayı duna di, n nexu a yi ya, boyinaxa n ga ti n ni Alla Renmen ŋa yi?” ³⁷ N Faaba ga di n xayı golle be ñanjen ŋa, gelli n gama ken ña, axa maxa saxi n ŋa. ³⁸ Xa gelli n ga na ñi n Faaba gollen ñaana, hari axa gama saxin ŋa, axa saxu ñangollun ken ŋa, ma axa na katu a faxaamunu, axa nan saxu a yi nan ti n Faaba ya di ŋa, n ŋa di n Faaba yi.” ³⁹ I da feere xadi ti i na a raga, xa a duguta i ya. ⁴⁰ A saage yilleene daga Joridon Fanjen waxa baanen ŋa, katta Yahaya ga da i wanqinden joppa noqun be yi fanan di; a toxi non ŋa. ⁴¹ Sere gabe ya riini katta a yi, a ti: “Tonŋun ŋa ni. Yahaya ma taagumanse su dabari, xa a ga da fo wo fo koni n xibaaren di tonŋun ŋa ni.” ⁴² Soro ku be ga daga no i gabe saxu Isa yi.

¹ Ke ña yugo yogo ya yi a towoyinten ga ñi, a toxon ga ni Laasaru. A do i gidanyaxaru, kun ga ni Mariyaamu do Maarata,* i taaxunten ga Betaaniya yi. ² Mariyaamu ni yaxare ke be ga demu ten daarini Kamanyugon taanun ña, ni i suusa ti i yinten ña. ³ Gidanyaxaru ku filli da faaren xayi Isa yi nan ti: “Kamane, an xanan towoyinten ña ni de”. ⁴ Isa ga da ken mugu, a ti: “Ke towoye feti kallen yi, Alla Tiigeyen ña ni, ma Alla renmen na tiige ti a yi”. ⁵ Isa da Maarata do i taata xanu ya a do Laasaru, ⁶ A da a mugu ti Laasaru ma saha, xa ken do i fi su, a da bito filli ña i batten ña, a ma daga. ⁷ Ken falle, a ti i xarallenmun da: “Xoro n saage Yahuuda mare ñiiñen di xadi.” ⁸ I ti a da: “Xaranmoxo, a ma hari dalla, Yahuudiyanun ga lafi an gullana ti gidun ña; an na saage dagana non ña xadi?” ⁹ Isa jaabi nan ti: “Leerinu tanmi do fillo ya feti kiyen ña ba? Sere be ga kiyidunterene, ken nta finbini, boyinaxa a yaaxen ña duna xurayen ña, ¹⁰ Xa sere be ga wurudunterene, ken ña finbini, boyinaxa a na biten ña di”. ¹¹ A ga da ke ko, a saage tini i da xadi: “O menjanñe Laasaru ya xenqene, xa n ña telle a wundi.” ¹² A xarallenmun ti a da: “Kamanyugo, a ga xenqene ya a riini saha ya.” ¹³ Xa Isa ken ñi Laasaru kallen ña koono i da. Xarallenmun kun da a faxaamu laadan xenqon ña yi. ¹⁴ Ken falle ya ni, a ga da a xurandi i da nan ti: “Laasaru kara ya, ¹⁵ n ga ma daga non ña, ken di n seewondi, na a sababun ña ken ga fo kappa axa saxiiraaxun ña. Xa saasa, o n daga katta a yi.” ¹⁶ Tome, be toxon ga ni fununlenme, a ti xarallenmon kuttun da: “Xoro xa n daga, o do a nan kara doome.”

Isa do Laasaru gidanyaxarun diganlenmaaxu

¹⁷ Isa ga kiñe, a da a mugu nan ti i da Laasaru baade bito naxati lenki. ¹⁸ Betaniya do Yerusalaamu naxan ña kilonmeetaranu sikki. ¹⁹ Ken ña ni Yahuuda mare ñiiñen sere gabe ga ri Maarata do Mariyaamu kuuñi i gidanyugon faatiyen ña. ²⁰ Maarata ga da a mugu ti Isa kiñe, a daga gemu a yi. Mariyaamu ken toxi kan di. ²¹ Maarata ti Isa da: “Kamanyugo, an gan ñi yere, n gida mañi kalla. ²² Xa harisa n ña a tu nan ti an ga na Alla yaaga fo wo fo yi, a na ken ñaana. ²³ Isa ti a da: “An gida wundini ya kallen di.” ²⁴ Maarata ti a da: “N ña a tun nan ti a gilli ya kallen n di koota lagaren ña furun ga na ñi gilli.” ²⁵ Isa ti a da: “Nke ya ni kallen wundiye do bireyen ña. Sere su ga na saxin ña, hari a kara falle a birene ya; ²⁶ sere xa su ga birene, an ga saxin ña, an nta kalla abada. An saxu ken ña ba?” ²⁷ Maarata ti a da: “Yobo, kamanyugo, n saxunten ña a yi nan ti an ña ni Alimasiixu yi, Allanlenme ke be gan xawa riini duna di.” ²⁸ Ke konñen falle, a daga i xoxone Mariyaamu xiri kaaran ña nan ti a da: “Xaranmoxo ya yere, a ya an fi tirindini.” ²⁹ Mariyaamu ga da ke mugu, a dire gilli, nan wuru katta Isa yi. ³⁰ Ken da a ñi, Isa ma ro deben di harisa, Maarata ga daga a gemundi noqu ke be, a na non ña yi fana. ³¹ Yahuudiyanu ku be ga ñi Mariyaamu xanjono konpen di, i ga da a wari a ga dire gilli nan bogu, i xa da a jokki, i maxa, a telle wu xabura ke ya yi.” ³² Mariyaamu ga kiñe Isa ga noqun ña, a

***11.1** Luk 10.38-39

da a wari, a da du sedi a wure nan ti: “Kamanyugo, an gan ñi yere, n gida ma ñi kalla.” ³³ Isa ga da a wari wuunu, ken do yahuudiyanu ku be ga do a batten ña xa ya wuunu, ken da a butten finandi a yi na a sunondi siri. ³⁴ a tirindindi: “Axa da a bulu minna yi?” I ti a da: “Kamanyugo, ri a faayi.” ³⁵ Isa yinme wu. ³⁶ Yahuudiyanu ku ti: “Axa da a wari, a ga da a xanu moxo be yi no!” ³⁷ I yogonu ti: “A da finkinten yaaxon wuñi, a na kori ke yugo xa kisini kallen ña?”

Isa da Laasaru wundi kallen di

³⁸ Isa ga kiñe Laasaru xaburan ña, a yille sunoono xadi siri. Xabura ke ni gidinxape ya yi, a taxinten ga ti gidinlefa xoore yi. ³⁹ Isa ti: “Xa da ke gidinlefa bogu a ragen ña.” Kallaana ke gidanyaxare, ken ga ni Maarata yi, a ti: “Kamanyugo, an xawa a ga timi keeta de, boyinaxa a da bito naxati ña.” ⁴⁰ Isa ti a da: “N ma a ko an da nan ti an ga na tonjondi, an na Alla tunkaaxun walla ba?” ⁴¹ I da gidinlefa ke bogu xaburan ragen ña. Isa di i yinmen girindi na kanmun faayi, a ti: “N Faaba, an di n duwaawun jaabi, n ña an tiigana ti ken ña. ⁴² N saxunten ña a yi nan ti an ñi n terinkana waxatin su yi, n ga digaamu kundu, ken ni ya ku be ga di n kaaro ku yi na a tu nan ti an ñan di n xayi. ⁴³ Ken falle, a xiribe nan ti: “Laasaru! bogu riini!” ⁴⁴ Furen bogu riini. A kittun do a taanun fananten ga ti kiri xullen ña; yiraamen ña a yeeson ña. Isa ti i da: “Xa da a wasa, axa na a wara a nan daga.”

Janbaye tafunden Isa da

(Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Luk 22.1-2)

⁴⁵ Yahuudiyanu ku be ga ri Mariyaamu kuuñi, i ga da Isa golli ñanjonon wari, i sere gabe tonjondi ti a yi.” ⁴⁶ Xa yogonu kun daga katta Farisigankon ña, Isa ga da ke be dabari na a ko i da. ⁴⁷ Sadaxakiñandaanon yinmankon do Farisigankon ga da ken mugu, i da kiitikutaanon kafu me yi nan ti: “Ke yugo na a xanma na kaawafi xooro taagumansen ña dabari, o n xawa mani ñaana saasa?” ⁴⁸ O ga na toxu a walla kundu su, jaman su ya lagarini saqa a yi de. Ken xa ga na ña su, Roomankon riini o Allanbatikaxoore ke guruja, na o xabiila ke xa sanqi.” ⁴⁹ Yugo ya jama ke di, a toxon ga ni Kayifa, ken siine a ya ni sadaxakiñandaana* yinmanken ña, a da digaamen wutu nan ti i da: “Axakun nta a tu!” ⁵⁰ Axa ma a faxaamu nan ti sere baane nan kara jaman da, ken ña ni o xeerin ña, ma o xabiilan na kisi sanqiye yi.” ⁵¹ Na a ñi xa de, ke ma giri aken yinme yi. Ganta, a ya ni sadaxakiñandaanon yinmanken ña a siine. Ken ñan sigi Alla ga da ku digaamu ro a ragen di, boyinaxa Alla yinme yan da a rakutu Isa nan kara i xabiila kisiyen saabu da, ⁵² a xabiilan xa baane fe de, a do allanlenmu be sanqinton ga do duna yi, i na kafi nan ña baane yi. ⁵³ Gelli ken koota ya ni Yahuudiyani xirisun ga kande Isa karinden ña. ⁵⁴ Ken ñan sigi Isa ga ntaxa terene yahuudiyani naxa, i nan maxa i wari, ken saabuda a giri non ña nan daga gunjuran di, debe yogo yi, a toxon ga ni Efuraayimu; a do i

*11.49 Luk 3.2; Ñan 4.6

xarallenmun da wuce ña doome yi non ña. ⁵⁵ Yahuudiyanun Pasikuwansallen ga tinto, sere gabe giri fonkaaradebun ña nan daga Yerusalaamu, nan senoyen laadan dabari saado sallen ña. ⁵⁶ I ga da me ñi Allanbatikaxooren di, i toxu Isa muurunu i ga me tirindini nan ti: “Axa da mani sinma, xoyi a riini ya salle ke yi ba?” ⁵⁷ Ken da a ñi Sadaxakiñandaanon yinmankon do Farisigankon da a ko jaman da nan ti sere be ga Isa noqu tu, a na a ko i na a raga.

12

Ten daariye Isa taanun ña

(Mat 26.6-13; Mar 14.3-9)

¹ Bito tunmi saado Pasikuwansallen ga riini, Isa daga Betaniya, Laasaru taaxunten ga ñi debe ke be yi, Laasaru ke be ga kara no Isa ga da a furen wundi. ² I da ñaaxamen dabari Isa da. Maarata ga taxandindini, Laasaru ken do Isa ya taaxunu yigandinxollen ña. ³ Mariya da te timiliñi xalasinten liitara taxande wutu, jonko xote, i ga a xilli (naari), na a su daari Isa taanun ña, na i suusa ti i yinten ña. Te ke timiliñen kiñe kan su yi. ⁴ Isa xarallenma ke be ga riini a janba, ken ga ni Judasi Isikariyooti, a ti: ⁵ “Mani xan sigi ke te ga ma gaage kamo sikki godoxulle yi, na a kini misikiinon ña?” ⁶ A ma ke ko ti misikiinu ku xanuye yi de, a da a ko ña boyinaxa fayaanana ña ni. Jaman xaaalisin saxunten na a ya maxa, ke be ga na ro a di, a na a bogu a di. ⁷ Isa ti: “Xa da a wara, a da ke mara ya na a ro n faten ña n baaden kootan ña. ⁸ Misikiino ku be ga ni, axa do kun na doome yi ya waxati su, axa do nke ken nta togo doome yi waxati su.” ⁹ Ken da a ñi, a mugi nan ti Isa ya Betaani ya. Yahuudiyanun kafi nan ña jama xoore yi, nan daga a sagata, i na Laasaru xa wari, Isa ga da ke be wundu bakka kallen ña. ¹⁰ Ken ga ña, sadaxakiñandaanon yinmankon kande na Laasaru xa kari, ¹¹ boyinaxa a ya n ña sababu yi sere gabe ga bogu i jaman ña nan tonɗondi ti Isa yi.

Isa roye Yerusalaamu

(Mat 21.1-11; Mar 11.1-10; Luk 19.29-40)

¹² Ken yillakara, jama xoore ke be ga ri sallen ña Yerusalaamu yi, i da a mugu nan ti Isa ya killen di riini. ¹³ I da tenxulunkaranɗun wutu nan daga gemu a yi, i ga xaarun ña nan ti: “Hosana!” Tiigeyen ña Alla da “Tunkan Duumanten gan na barake ro ke be ga riini ti a toxon ña, Banisirayila tunka!” ¹⁴ Isa da farinlenme yogo raga, nan seti a xanma, xoyi safandi sennun ga da a ko moxo be nan ti: ¹⁵ “Siwoonaⁿ debe, maxa kanu. An tunkanyugon faayi riini a taaxunten ga farinlenmen xanma.” ¹⁶ A xarallenmon ma ku fiinu faxaamu joɗaadin ña, xa Isa sege falle kanmundi di ya ni, i ga sinme nan ti ku fiinu su ñi i ga koni Kitaabi

ⁿ**12.15** Siwoona: Gereguxannen di, i ti: *Siwoona renyaxaru ku*. Ken wure ga ni: *Yerusalaamunko*.

Sennun noxon ɗa a fin xanma. Awa, i ɗa xa. ¹⁷ Isa ga da Laasaru xiri bakka xaburan ɗa na a birandi, sere su ga ɗi do a batten ɗa, i seede ti i ga da ke be wari. ¹⁸ Jama ke be yinme ga ri katta a yi, ken ni i ga da a kaawafi ɗanunte ke mugu ya. ¹⁹ Farisigankon ti me da ke moxo di: “Axa da a wari, axa ra nta fo wo fo su da keeta, boyinaxa seren su faayi i ga jokki do a yi.

Derontaaxun do kalle

²⁰ Soro beenu ga daga allanbati Yerusalaamu yi sallen ɗa, dantanto ɗi i di Yahuudiyanu ga fe. ²¹ I daga katta Filipu yi, ken ga ni Betaniyaganke yi Galileya mareyen di, na a yaaga ti: “Kamanyugo, o lafi Isa walla.” ²² Filipu daga a ko Andere da, i soro filli daga na a ko Isa da. ²³ Isa ti i da: “Seren Renmen nooron wari biren kiɗe. ²⁴ Tonɗun-tonɗu, n na a ko axa da ti, ^oyillifunse be ga ma kaawa nan tifi, a toqo ken funsu baanaaxu ya yi tan. Xa, a ga na kaawa nan tifi ya ni, a na katu funtini na funsu gabe bagandi. ²⁵ Sere be ga na i yinme yonkin* xanu, a kumene a di ya, xa sere be ga na i yonkin xonu do nke sababun ɗa, a na bireye duumanten kitana. ²⁶ Sere be ga lafi golliini n da, a ni n jokki. N ga noqu be, n komen xa ɗiini non ɗa yi. Sere be ga na golli n da, n Faaba na a kaman derono ya.

Isa di i kallen fin ko

²⁷ “N ga noqu be saasa, n sondomen bono, n tini kan moxo? N Baaba, n kisi ke yanganxata yi’? Xani, n ri yinmen ni ke koota xa yinme ya da. ²⁸ N Faaba, An toxon nooro.” Ken bire diganxanne giri kanmun di nan ti: “N da a nooro no, n ɗa riini nooro xadi.” ²⁹ Jama ke be ga ɗi non ɗa, i ga da diganxanne ke mugu; i da a sinma kanmen direyen ɗa ni.” Yogonu ti: “Maleyikanne yogo ya faayi ga digaamu a da kundu de.” ³⁰ Xa Isa ti i da: “Ke diganxanne nta do nke yi, xa a na do axa ya yi. ³¹ Ke duna kiiti biren ɗa faayi a ga kiɗe. Saasa dunadunkamane, ken ga ni Ibuliisa yi, a xate biren ɗa faayi ga ri keeta.. ³² Xa nke ga na wuti bakka ɗiiniɗen xanma, n na soron su kafu me yi katti n du yi. ³³ A da ke ko ni i kara moxon ɗa koyi. ³⁴ Jaman da a jaabi nan ti: “O sariyan ti o da Alimasiixu toqo birene ya, a xa tini kan moxo Sere Renmen wutiini ya bakka ɗiiniɗen xanma?” Ken Sere Renmen ni ko yi?” ³⁵ Isa ti i da: “Nooron ɗa axa naxan fana waxati lamaane; nooron ga axa naxan ɗa bire be, axa tere, biten na maxa axa juwu, boyinaxa sere be ga bitadunterene ya, a nta i daganan tu. ³⁶ Nooron ga axa naxan ɗa bire be, axa saxu a yi, ken moxo axa na ɗa nooron renmu yi.” Isa ga da ke ko, a laato bakka i ya nan daga muxu.

Yahuudiyanun tonɗondinbalaaxu

³⁷ Hari Isa ga da ke kaawafi be su taagumansen dabari i jon ɗa, i ma tonɗondi ti a yi. ³⁸ Annabi Isayaaxu ga da digaame be ko, a tinme ke moxo ya yi a ga ti:

^o**12.24** Yillifunse be ga ma kaawa nan tifi: Ken wure ni ya sere be ga ma kara nan baade. Isa da ke digaame ko ni i du yinme kallen do i wundiyeen moxon ɗa koyi.

***12.25** Mat 10.39; Luk 9.24; 17.33; ɗan 20.24; 21.13

“Kamane, ko baane saxu o kawanden ɗa, Kamanen tunkaaxun koyi ko yi?” ³⁹ Ke moxo yi, i ra nta tonɗondini, boyinaxa Annabi Isayaaxu ti ya xadi: ⁴⁰ “A di i yaaxon finkindi, ni i haqilun sukki, i yaaxon nan maxa fo wari, i sandomun nan maxa faxaami, i ga yillene katta ike Alla yi, mi n ni i jaara.” ⁴¹ Annabi Isayaaxu da ke ko ɗa, boyinaxa a da Isa nooron ɗa wari a ga digaamu a fin xanma. ⁴² Hari ken ɗa, Yahuudiyen yinmanko ku gabe tonɗondi ti a yi, Xa i ya kanna Farisigankon ɗa, i ra nta bangene ti a yi i nan maxa i xata bakka allanxarankan di. ⁴³ I ga derontaaxu be kitta soron ɗa, i na ken ɗa mulla diinanta i ga ke be kitta Alla yi. ⁴⁴ Isa di i xannen wutu kanmun di nan ti: “Sere be ga na saxu nke yi, a ma saxu nke baane yi, ke be ga di n xayı, a saxu ken ɗa yi. ⁴⁵ Sere be yaaxen gi n ɗa, a yaaxen ɗa ke be ga di n xayı. ⁴⁶ N ri duna di nan ña xurayen ɗa yi, sere wo sere ga na saxin ɗa, a na maxa toxi biten ɗa. ⁴⁷ Sere be ga ni n digaamun mugu, xa a ga nta gollini ti i ya, nke feti a kiitindaana yi. Boyinaxa n ma ri duna kiiti, n ri a kisi ya. ⁴⁸ Sere be ga na nexu nke yi nan bara n digaamun ɗa, a do i kiitindaanan ɗa ni. Boyinaxa nke digaamu ɗa na a kaman kiitini koota lagaren ɗa. ⁴⁹ N mi n yonkin linu ko, n Faaba ke be ga di n xayı, ken ɗan da ñaamarindixannen kini n ɗa, n nan digaamu nan xarandundi. ⁵⁰ N ɗa a tu xa mene nan ti n Faaba ñaamarindixanne ke ya ni bireyi duumanten ɗa. Awa, ke be ga koni n da, n na ken yinme ya koono.”

13

Isa di i xarallenmu taanun wanqi

¹ Saado pasikuwansallen ɗa, Isa Alimasiixu ya a tu nan ti haqatin kiñe i ga n xawa gilli duna di nan daga katta i Faaba yi. Ku be ga a maxa duna di, a di i xanu gelli joɗaadun ɗa ma fin lagaru. ² Pasikuwansallen yige biren ɗa, ken da a ñi Ibuliisa da Isa janbanden ro Simoona renme Judasi Isikariyooti sandomen ɗa, a na Isa ro kittu yi. ³ Isa ya a tu nan ti i Faaba da fo wo fo su tunkaaxun kini i ya, a ya a tu xa nan ti i giri Alla ya yi, i saagene katta a ya yi. ⁴ A giri ñaaxamanxollen ɗa, ni i doroken bugandi, na yiraame yogo wutu na ken siiti i xoodon ɗa. ⁵ Ken falle, a da jin ro fitillen di na i xarallenmun taanun wanqinden joppa, ni i suusa ti yiraame ke be siitinten ga ñi a xoodon ɗa. ⁶ A ga kiñe Simoona Peduru ya, ken da a tirindi: “Kamanyugo, an ni n taanun wanqini ya?” ⁷ Isa ti a da: “N ga ke be dabarini, an nta a tu fina, xa katta kaane, an riini a faxaamu ya”. ⁸ Peduru ti a da: “Xani, an nti n taanun wanqini fewu!”. Isa ti a da: “N ga ma an taanun wanqi su, fo ntaxa n do an naxa.” ⁹ Simoona Peduru ti: “Kamanyugo, ken ɗa ga ni, maxi n taanun baane wanqi, n kittun do n yinmen xa wanqi.” ¹⁰ Isa ti a da: “Sere be ga di i faten su wanqi, a kaman seno, a toxi a ni i taanun ɗa wanqi; axakun sennen ɗa ni, xa axa su fe.” ¹¹ Isa ya a tun ɗa sere be ga riini i janba; ken ɗa ni, a ga ti: “I su senne fe.” ¹² Isa ga ñeme i taanun wanqinden ɗa, a di i doroken rondi, nan saage taaxunu yigandinxollen ɗa, ken falle, a ti: “N ga giri ke be dabari, axa da a faxaamu ba?” ¹³ Tonɗun ɗa axa maxa, axa gi n xilli 'Xaranmoxo', 'Kamane', ken yinme ya ni n ɗa.

¹⁴ Nke yinme be ga ni Xaranmoxon do Kamanen ɲa, n da axa taanun wanqi, axa xa na xawa me taanun wanqini ya. ¹⁵ N faayi n ga da misaalen ɲa kini axa yi, ma axa xa na a ɲan xoyi n ga da a ɲa moxo be. ¹⁶ Tonɲun-tonɲu n na a ko axa da, kome su ma faso i kaman ɲa, faare xa su nta fasu ke be ga da a xayɪ. ¹⁷ Axa ga na ku fiinu tu, axa wulluliɲontaaxunu ya gelli axa ga na i dabari. ¹⁸ N nta do axa su yi; n ga da ku be sugandi, i ɲi i tu. Xa waajibin ɲa Safandi Sennun ga da ke be ko, ken nan tinme: “N do ke be ga da ponɲen kutu me yi, a ya ɲaana n da xonne yi.” ¹⁹ N faayi n ga ke fi koono axa da, saado a ga ɲaana, a ga na ɲa bire be, axa na danqanaaxu nan ti N NI N GA NI KE BE ya ni. ²⁰ Tonɲun n na ko axa da, sere be ga ni n faare bisimilla, an di nke yinme ya bisimilla. Sere be ga di nke bisimilla, an da ke be ga di n xayɪ ya bisimilla.

Judasi Isikariyoti janbaye

(Mat 26.20-25; Mar 14.17-21; Luk 22.21-23)

²¹ Isa ga ɲeme ku fi koono bire be, a suno i sondomen di, a da kon na a xuuran di nan ti: “Tonɲun n na a kon axa da, axa du baananbe ni n janbana.” ²² A xarallenmun joppe me faayini, i nta a tu a ga do sere be yi. ²³ I du baananbe, ken ga ni xarallenma ke be Isa ga da xanu, a karinten ɲa Isa yi. ²⁴ Simoona Peduru da ken xarallenma taagumanse ti a nan Isa tirindi a ga do sere be yi. ²⁵ Xarallenma ke jimi katta Isa yi nan ti a da: “Kamanyugo, ko baane ni ken ɲa?” ²⁶ Isa da a jaabi nan ti: “N faayi ke pon dunɲe deebini maxafon di, n ga na a kini sere be yi, ken kaman ɲa ni. A da pon dunɲe deebi maxafon di na a kini Judasi Isikariyoti ya, Simoona renyugo. ²⁷ Judasi ga da ken dunɲe wutu bire be, Ibuliisa xosi ro a di. Ken bire Isa ti: “An ga ke be ɲaana, a ɲan jowoodi jowoodi. ²⁸ Ku be beenu ga ɲi yigandinxolle ke yi, baane su ma a faxaamu a ga da ke ko do ke be yi, ²⁹ xa, jamankafon xaalisi be saxunte ga Judasi maxa, yogonu da a sinma Isa ti a nan fo wutu ken ɲa di a nan daga sallinbagaasi xobo i da, walla a nan fo kini misikiinon ɲa. ³⁰ Judasi ga da pon dunɲe ke wutu bire be, a bogu. Ken bire wuron ro.

Ñaamariyi kurunba

(Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Luk 22.31-34)

³¹ Judasi ga bugu, Isa ti: “Saasa ke, Seren Renmen nooron wari. Alla xa na tiige ti a yi. ³² Alla ga na tiige ti a sababun ɲa,^p Alla yinme xa na Renmen xa tiiga; a na a tiigaana yinme, an nta dallana. ³³ N renmu, n do axa ya fonne ɲaana doome, xa axa riini n muuru ya. Xa n ga da ke be ko yahuudiyanun da, n faayi ken ɲa konno axa da, nan ti n ga dagana noqu ke be, axa ra nta telle non ɲa. ³⁴ “N faayi ɲaamarindi kurunba kinni axa yi, ken ni axa nan me xanu. Xoyi n ga da axa xanu moxo ke be, axa xa na me xanu kundun ɲa. ³⁵ Axa ga na ken dabari, a su na a tuunu ya nan ti axa ni n xarallenmun ɲa yi. Ken kitene axa ga me xana ya.”

^p**13.32** Ku digaamu nta kittidunsafandi xaso yogonu yi.

³⁶ Simoona Peduru da a tirindi: “Kamanyugo, an telle minna?” Isa da a jaabi: “N ga telle noqu ke be, an ra nta n jokkini dagana non ɗa saasa, xa koota ya riini an gi n jokkini. ³⁷ Peduru da a tirindi: “Kamanyugo, manni fi ni n ga ra nta an jokkini saasa? N moxon siron ten ɗa ni n nan kara do an batten ɗa.” ³⁸ Isa ti a da: “Anken na an yonkin kini di nke yi? Tonɗun, n na a ko an da, saado ganman ga sefene, an ɗa tini an nti n tu ta sikko.”

14

Isa ni killen ɗa yi katta Alla yi

¹ Isa Alimasiixu saage tini i da: “Axa son domon nan maxa bono de. Axa saxu Alla yi; axa nan saxu n xa yi. ² Taaxuran gaben ɗi n Faaba kan di; kundu ga fe no, n tini axa danɗa, n ɗa dagana taaxuran gemundi axa da. ³ N ga na daga taaxuran gemundi axa da bire be, n na ri do axa batten ɗa, ma n ga noqu be, axa xa na ɗi non ɗa. ⁴ Xa n ga telle noqu be, axa ya a killen tu.” ⁵ Tome ti a da: “Kamanyugo, o nta hari a tu an ga telle noqu be; o xa na kille ke tuunu kan moxo?” ⁶ Isa ti a da: “Nke ya ni kille ke yi, nke ya ni tonɗu ke yi, nke ya ni bireye ke yi. Sere su ra nta telle katti n Faaba yi, an ga ma bogu ti nke ya yi. ⁷ Axa ga di n tu, axa ni n Faaba xa tuunu ya. ⁸ Saasa ke axa da a tu, axa da a wari xa.” ⁹ Filipu xa ti: “Kamanyugo, an Faaba koyi o yi, ken no o bakka”. ¹⁰ Isa ti a da: “Eh, n do axa ga da ke wuce su ɗa doome, an nti n tu harisa, Filipu? Sere be ga di nke wari, an di n Faaba wari. An xa tini n da kan moxo yi harisa: “An faaba koyi o yi. ¹¹ An saxunte nta a yi ya nan ti n ɗa n Faaba di, n Faaba xa yi n di ba? N ga ke be koono axa da, n yinme digaame fe. N Faaba be gi n di, a yinme ya na gollu ku dabarini. ¹² Axa saxu n digaamun ɗa nan ti n ɗa n Faaba di, n Faaba xa yi n di. Ken ga fe, axa na saxu n ɗa ti axa ga da a wari n ga gollu ku kun be dabarini. ¹³ Tonɗun, n na a ko axa da, sere su ga saxi n ɗa, a kaman xa ni n gollu ku me dabarini ya. A na fo dabari ke be ga xotono ke yinme yi, boyinaxa n faayi dagana n Faaba kaaran ɗa yi. ¹⁴ Xa, axa ga na fo wo fo yaaga ti n toxon ɗa, n na ken dabarini ya, mi n Faaba na tiige ti i Renmen ɗa. ¹⁵ N na saaga a yi nan ti axa ga na fo wo fo yaaga ti n toxon ɗa, n na a ɗaana. ¹⁶ Gelli axa gi n mulla, axa di n ɗaamarindixannen batu. ¹⁷ N xa ni n Faaba yaaga, a na Deemandaana tana kini axa yi, ke be ga toxiini do axa yi abada. ¹⁸ Ken ni Fanka Sennen ɗa yi, a ga tonɗun koyini axa yi. Duna ra nta a kitana, boyinaxa i nta a walla, i nta a tu xa. Xa axakun ɗa a tu, boyinaxa a taaxunten ɗa axa naxa; a ya axa noxon di xa mene. ¹⁹ N nta axa togo xiide di; N saagene katta axa yi ya. ²⁰ Fonne sa, dunadunkonun ntaxi n walla, xa axakun ni n walla. Boyinaxa n biranten ɗa ni, ken ɗa ni axa xa ga bireene. ²¹ Ken koota ga na kiɗe, axa na a tuunu ya nan ti n Faaba ya di n batten ɗa, nke ya do axa batten ɗa, axakun ɗa di n batten ɗa. ²² Sere be ga tigitini n ɗaamarindixannun ɗa, ni i dabari,

^q**14.7** Kittidunsafandi xaso yagonu ti: *Axa gan ɗi n tu, axa ɗi n faaba xa tuunu.*

ken ɲa ni n mulla. Sere be ga n mulla, n Faaba xa riini a kaman xanu ya, ma nke xa ga ri a kaman xanu na du koyi a yi, n ga ni sere be yi. ²² Judasi (ke be ga feti Isikariyoti yi) a ti Isa da: “Kamanyugo, manni an ga du koyini oku baane yi, an ga nta du koyi duna yi?” ²³ Isa da a jaabi nan ti: “Sere be gi n mulla, a ni n digaamun dero. Ken ɲa, n Faaba na a kaman xanu; o na ri katta a kaman ɲa, no o taaxudingiran dabari a di. ²⁴ Xa Sere be ga nti n mulla, an nti n digaamun batta. Axa ga digaame ke ken xa be mukki n ɲa, nke digaame fe, N Faaba be ga di n xayı, a ya digaamen ni. ²⁵ “N da ke su ko axa danɲa n do axa ga doome bire be yi. ²⁶ Xa Deemandaana, ken ga ni Fanka Senne ke be n Faaba ga a xayini ti n toxon ɲa, a na axa xaranɲundi ya fiinun su yi, na axa haqilen yanqandi n yinme ga da fo wo fo ko axa da no. ²⁷ N ɲa dagana, xa ɲa jamu do xeeri toqo axa maxa, n yinme jamun do n xeerin ɲa ni, n ga a kinni axa yi. N nta a kinni axa yi xoyi duna ga a kinni moxo be. Xa da axa kiilun taaxundi; axa maxa kanu xa. ²⁸ Axa da a mugu n ga ti: “N ɲa dagana, xa saagene riini katta axa ya. Axa gi n mulla su, axa n xawa sewono na a tu nan ti n dagana n Faaba kaaran ɲa yi, boyinaxa a ya nan xoto nke yi. ²⁹ N faayi ga da axa sobindi ya saado ku fiinu ga riini ña, ken ɲa ni i ga na ri ña, axa na saxi n ɲa. ³⁰ N ntaxa fo gabe koono axa da, boyinaxa duna tunkanlenmen ɲa riini. Xa a kandan nti n xanma. ³¹ Xa, dunadunko na a tu ti n ɲi n Faaba mulla, a ga di n ñaamari ke be, n na ken ɲa dabarini. Axa giri, o n laato bakka yere.

15

Wuubatiɲen do i bettu

¹ Tonɲun nke ni wuubatiɲen ɲa yi; N Faaba ni soxaanan ɲa. ² N bette su ga nta remunu, a na a kuttu ya, n bette su xa ga remunu, a na ken berebetu ma ken bette na tallan remu. ³ Axakun, axa seno, na a saabun ña n ga da ke digaame be ko axa da. ⁴ Axa ñi n di, n xa na ñi axa di. Bette su ra nta remunu, a ga nta i tiɲen ɲa yi, axa xa na ken moxo ya yi, axa ga nti n di, axa ra nta remunu. ⁵ Nke ya ni wuubatiɲen ɲa, axakun ni bettu. Sere be ga na ñi n di, n xa ga ñi a kaman di, a na ren gabe remunu, boyinaxa nke ga fe, axa ra nta fo wo fo ñaana. ⁶ Sere be ga nti n di, i na a kaman sedde gallen falle xoyi bette kutunte. A na kaawa, ken falle i na a kafu me na yinben ro a yi na a buyi. ⁷ Xa axa ga na ñi n di, n digaamen ɲa axa di, axa ga lafi fo wo fo yi, axa na a yaaga, a ñaana axa danɲa. ⁸ Axa ga na remu siri, n Faaba na tigeeyen kita ti axa yi, axa na ñanɲi n xarallenmu xa yi. ⁹ N Faaba ga di n xanu moxo be, n xa da axa xanu kundun ɲa yi; xa sabati n xanuyen noxon ɲa. ¹⁰ Axa ga ni n ñaamarindixannun batu, axa na sabati di n xanuyen ɲa, xoyi nke yinme ga di n Faaba ñaamarindixannun batu moxo be, n ga sabati a xanuyen noxon ɲa moxo be. ¹¹ N da ke fi ko axa danɲa ma ñaxaliye ke be gi n di, a na ñi axa di. Ke moxo, axa ñaxaliyen na tinme. ¹² Ñaamarindixanne be gi n maxa ken ni ke ya yi: Xa da me xanu xoyi nke yinme ga da axa xanu moxo be. ¹³ Sere su xanuyen nta xoto ke be ga da du kari i menjanɲun da. ¹⁴ N menjanɲun ɲa ni axa yi,

gelli axa ga ni n ñaamarindixannun batu. ¹⁵ N ntaxa axa xilli komon ña xadi, boyinaxa komen nta i kamanyugo ña fiinun xala yi; xa n na axa xilli n menjanngun ña yi, boyinaxa n ga da fo wo fo mugi n Faaba yi n da a su ko axa da. ¹⁶ Axakun mi nke sugandi de, xa, nke yan da axakun sugandi, N da axa xayin nan ti axa nan daga, axa nan remu, renmuye be ga dallana, ken ña, axa ga da fo wo fo muuru ti n toxon ña, n Faaba na a ña axa da. ¹⁷ Axa da me xanu, n ñaamarindixannen ni ke ya yi.

Duna balle Isanxarallenmun ña

¹⁸ Isa saage tini: “Duna ga na axa xoni, axa sinme nan ti a jonga nke fina ya xonno. ¹⁹ Axa gan ñi dunarenmun ña yi, duna na axa xanna, boyinaxa axa na ya maxa. Xa dunarenmu feti axa yi, boyinaxa n da axa sugandi duna su naxa, ken ña saabun ni, duna ga da axa xoni. ²⁰ Xa sinme do n ga da digaame ke be ko axa da nan ti: “Kome su nta fasu i kamanyugo ña.” I ga ni n ramuuru, i na axa xa ramuurunu ya; i ga ni n digaamen batu, i na axa xa digaamen batta ya. ²¹ Xa i na ke fi su ñaana axa yi do nke ya fin ña, boyinaxa ke be ga di n xayin, i nta a tu. ²² N gan n maxa ri, n gan n maxa digaamu i da, i ma ñi ñaana junuubunto yi. Xa saasa, yanpaye ntaxa ñaana i da i junuubunun ña keeta. ²³ Xonnaaxun ga sere su maxa katti n ña, a ya a kaman maxa katti n Faaba xa yi. ²⁴ N gan maxa gollun ña dabari i jon di, sere su ga ma demu ken be me dabarini abada, i ma ñi jalagi kitta i junuubunun di, xa saasa i da a wari, i ya a xanma ni nke di n Faaba xonu. ²⁵ Xa ke ñan ña ma ke be safanten ga i sariyan noxon di, ken ña na tinme, ken ga ni: “I di n xoni xafu.” ²⁶ N ña deemandaana walla katta axa yi nan giri n Faaba yi, ken ga ni Fanka Senne be ga gilli n Faaba yi, a be ga tongun koyini. Ken deemandaana ga na giri n Faaba yi bire be, a yinme ya seedene ti n ña. ²⁷ Axakun xa na ñanji n da seeda yi, boyinaxa axa ñi di n ña gelli jongaadun ña.

16

Alla Fanka Sennen riye

¹ “Isa Alimasiixu saage tini i xarallenmon da: “N da ke su ko axa danja, axa danqanaaxun nan maxa bono. ² I riini axa xata bakka allanxarankaanun ña; koota ya riini axa karindanon ga a sinmana nan ti axa karinden ni batiyen ña yi Alla maxa. ³ I nan ken dabarini ya, boyinaxa i nti nke tu, i nti n Faaba xa tu. ⁴ N da ke su ko axa danja, ma ken bire ga na ri, axa na sinme nan ti n demu a koono axa danja.” N ma ku fiinu ko axa da gelli jongaadun ña, boyinaxa o ñi doome ya.

Alla Fanka Sennen ñangolle

⁵ Xa saasa n ña dagana katta ke be ga di n xayin, axa du baananbe su mi n tirindi nan ti: ‘An telle minna?’ ⁶ Boyinaxa n ga da ku fiinu ko axa da, axa sondomon fogu

sunun ɲa. ⁷ Xa n na tonɲun ɲa koono axa da nan ti: axa xeerin ni n dagayen ɲa di. Boyinaxa n ga ma daga, Deemandaanan ra nta riini axa da; xa n ga na daga ya ni, n na a wara katta axa yi. ⁸ A ga na ri, a na dunadunkonun tuyindini junuubun do telenjontaaxun do kiiten xibaaren ɲa. ⁹ Junuubun xibaare, ken ni i ga bara saqi n ɲa ya ni. ¹⁰ Telenjontaaxun xibaare, ken ni n ga saagene katta n Faaba ya, axa ntaxi n walla xadi. ¹¹ Kiiten xibaare, ken ni ya duna tunkanlenme kiiten ga kuti nan duguta. ¹² Fo gabe ya ni n maxa n gan xawa koono axa da, xa axa ra nta a gayinana fana. ¹³ Fanka Sennen ga na ri bire be, aken be ga tonɲun koyini, a na axa kanda katta tonɲun su yi, boyinaxa a nta digaamunu ti i yinme yi, a ga da ke be mugu, a na ken ɲa koono axa da, ken do fiinu be ga riini. ¹⁴ Aken riini n tiiga ya, boyinaxa a ni n digaamen kitta, na axa xibaarini ti ken ɲa yi. ¹⁵ Fo wo fo ga n Faaba maxa, nke ya xalle ni. Ken ɲa ni, n ga ti ke be gi n maxa, Fanka Sennen na axa xibaarini ti ken ɲa yi.

Sunoyen do sewoye

¹⁶ “Fonne sa axa ntaxi n walla, wucinne xadi, axa na yille n walla”. ¹⁷ A xarallenmon yogonu da me tirindi, nan ti: “A lafi mani koono ti ke yi ti: 'Fonne sa axa ntaxi n walla, wucinne xadi, axa na yille n walla', boyinaxa n ɲa telle katti n Faaba yi?” ¹⁸ A yille tini: “Ken fonne sa, a wure ni mani yi”? O nta a tu a ga do fo wo fo yi ke yi.” ¹⁹ Isa da a faxaamu nan ti i lafi i tirindini ken ɲa. A ti i da: “N ga da digaamu ku be ko, axa faayi me tirindini kun ɲa maanan ɲa ba, n ga ti “Fonne sa, axa ntaxi walla, wucinne xadi, axa na yille n walla. ²⁰ Tonɲun, n na a ko axa da, axa ya riini wu nan hanmi, duna kutten ɲa sewoyen di. Axa sunoono ya mene, xa axa suno ke lagarun ni sewoyen ɲa yi. ²¹ Yaxaren jalan ga na a bunu, a toxiini ya, boyinaxa renmen saare biren ɲan kiɲe, xa a ga na ken renme kita, a na ñaxalini ya ma a ga mungu do jalan xotoyen ɲa, boyinaxa a da renme kita. ²² Ken ɲa ni, axa xa faayi tooran ɲa noxon di, xa n do axa xa ga na yille me walla, axa sondomun ɲa fakka ñaxaliye yi, sere su ra ga nta ñaxaliye be boosini axa yi. ²³ Ken koota ga na kiɲe, axa ntaxi n tirindini fo wo fo yi. Tonɲun, n na a ko axa ti, axa ga ni n Faaba yaaga fo wo fo ti n toxon ɲa, a na ken ñaana axa danɲa. ²⁴ Harisa, axa ma fo wo fo yaaga ti n toxon ɲa, xa yaage, axa na kite, ma axa ñaxalin na tinme. ²⁵ “N faayi n ga da misaalen ɲa ko axa da ke su yi, xa kootan ɲa riini, n ga ntaxa digaamunu axa da ke moxo yi, xa fo wo fo ga ni n Faaba xibaaren ɲa, n ɲa a su koono axa da nan xura. ²⁶ Ken koota, axa yaagene ti toxon ɲa. N nta hari du tanpindini n Faaba xanjonden ɲa axa da. ²⁷ Boyinaxa n Faaba ya axa mulla, na a sababun ña axa ga di n xanu, nan saxu a yi nan ti n giri aken Alla ya yi. ²⁸ N giri n Faaba ya yi nan ri duna di, saasa n faayi gilli duna di, nan saage katti n Faaba yi.” ²⁹ A xarallenmun ti a da: “Keeta ke, an da diganduxullen ko, an ma digaamunu ti misaali yi. ³⁰ A xura o da xa nan ti an ɲa a su tu. An ma jare sere na an tirindi. Ken ɲa sababuda ni o ga saxu a yi nan ti an giri Alla ya yi.” ³¹ Isa di i jaabi nan ti: “Axa tonɲondi keeta?” ³² Awa, waxati ya riini, a kiɲe wo, axa su ga sanqini, baane su nan daga ti i kaara

yi, ni n baane toxu. Xa n baane fe, boyinaxa n Faaba ya di n batten ɗa. ³³ N da ke xa ko axa danɗa, ma axa na xeeru kita ti n ɗa. Axa toorene ya duna noxon di siri, xa, xa maxa jikkirankuti! Nke ken da duna fanqa“.

17

Isa Alimasiixu Allanyaageye

¹ Isa Alimasiixu ga da ku digaamu ko, a di i yinmen wutu kanmun di nan ti: “N Faaba waxatin kiɗe. An Renmen tiiga, ma an Renmen xa na an tiiga, ² Boyinaxa an da kandan kini a yi duna su xanma, ma a na bireyi duumanten kini an ga da soro ku be kini a yi. ³ Bireye duumanten ni ke ya yi: “Soron nan tu, Alla ke be baane ga ni tonɗun ɗa, a do Isa Alimasiixu, an ga da ken be xayɗi. ⁴ N da an nooron koyi duna yi; an ga da gollu beenu kini n ɗa n ni i dabari, n da kun xa tinmandi. ⁵ Saasa ke n Faaba, n nooro kafiini an du yinme yi, nooro ke be ga ɗi n da an noqu saado duna ga tagene.

⁶ An ga da soro ku be boosi duna yi ni i kini n ɗa, n da a an tuyindi i ya. An ɗa fo ni i ya no, an di i kini n ɗa, i duɗe ti an diganxannun ɗa. ⁷ Saasa ke, i da a faxaamu nan ti an ga da fo wo fo kini n ɗa, a giri an ɗa yi. ⁸ Boyinaxa an ga da digaame be kini n ɗa, n da a kiɗandi i ya; i duɗe ti a yi; i da a tu xa sooben di, nan ti n giri anken yinme ya yi, i saxu a yi nan ti an ɗa di n xayɗi. ⁹ N xalifeene i ya da; nta xalifeene dunaadunkon de, xa an ga da kun beenu kini n ɗa, boyinaxa an ɗa fo ni i ya. ¹⁰ Boyinaxa fo wo fo gi n maxa, an ɗa fo ni; xoyi fo wo fo ga an maxa, n fo ga ni moxo be; n da tiigeyen kitta ti i ya yi. ¹¹ N ntaxa toqo duna di, boyinaxa n faayi dagana katta an ɗa, xa ikun ɗa duna di. Faaba senne, i tanga ti an toxon ɗa, an ga da toxo ke be kini n ɗa ti i nan ɗa baane yi, xoyi nke do anken yinme ga ni baane yi moxo ke be. ¹² N do i ga da wuce su ɗa doome, n da i mara ni i tanga ti an ga da toxo ke be kini n ɗa ya yi. Hari baane ma sanku bakka i ya, a ga ma ɗa baane ke be sankuntaaxun ga ɗaana sababu yi Safandi Sennun sefon ga tinmene. ¹³ Saasa ɗa dagana katta an ɗa. Xa harisa n na ku fiinu koono ya na a toxu ti n ɗa duna di, ma i ni n sewoyen kita, sewoye tinmante. ¹⁴ N da an daalen kini i ya; dunadunkon da i xoni, boyinaxa duna fo feti i ya, xoyi duna fo ga feti nke yinme yi moxo be. ¹⁵ N nta tini an ni i bogu duna di, xa an na i tanga Ibuliisa ken ɗa. ¹⁶ Duna fo feti ikun ɗa, xoyi duna fo ga feti nke yinme yi moxo be. ¹⁷ I senon di ti tonɗun ɗa; an daalen ni tonɗun ɗa yi. ¹⁸ An ga di n xayɗi riini duna yi moxo be, n xa ni i xayini telle duna di ya. ¹⁹ Nke yinme ya du sugandini do i xeerin sababun ɗa, ma i xa na ɗa fo sennu yi ti tonɗun ɗa.

Isa Allanyaageye i yunmotonun su da

²⁰ N nta an yaagana i baane da de. N xaliifene an ɗa ikun do soro beenu ga riini saxin n ɗa ti n xarallenmu ku seedansefon saabuda, ²¹ n da an yaaga, i su nan ɗa fi baanen ɗa, xoyi n do anken su ga ni fi baanen ɗa moxo be, N Faaba, i xa nan ɗa

fi baanen ɲa o di, duna soron na saxu a yi nan ti an ɲa n di xayi. ²² An ga da neema be kini n ɲa, n da a kini i ya ma i na ña fi baanen ɲa, xoyi nke do anken yinme ga ña fi baanen ɲa moxo be. ²³ Nke do i iku fi baane, anken Alla xa do nke fi baane. I nan ña fi baanen ɲa i bireyen wucen di, ken moxo, duna na a tu nan ti an ɲa di n xayi, an di i xanu ya xa xoyi an ga di n xanu moxo ke be. ²⁴ “N Faaba, n liɲun ga ni ke be, ken ni ya, an ga da ku beenu kini n ɲa, n ga na ñi noqu su yi, i xa nan ñi non ɲa, an ga da neema be kini n ɲa i xa na a wari, boyinaxa an di n xanu ya saado duna ga tageene. ²⁵ “Faaba teleɲonte, duna ma an tu, xa nke ken ɲa an tu; ku xa ya a tu nan ti an ɲa di n xayi. ²⁶ N di i tuyindi an ɲa; n ni i tuyindini an ɲa xadi, do an xanuye ke be ga n maxa, a nan ñi i xanma, nke yinme xa do i nan ña baane”.

18

Isa rageye

(*Mat 26.36-56; Mar 14.32-50; Luk 22.39-53*)

¹ Isa ga ñeme Allanyaageye ke yi bire be, a di i xarallenmun bogu nan Xidoroona fankitten kutu, nan ro jaridin gallen yogo noxon di non ɲa. ² Judasi, ke be ga ni janbante ke yi, a ya ken noqu tu siri, boyinaxa waxati gabe, Isa do i xarallenmu ku ga riini me ñi non ɲa. ³ Sadaxakiñandaanon yinmankon do Farisigankon ga da militerinun do tangandaano be kini Judasi yi, a ware i kaane katta jaridi ke yi. Ñoomon do lanpanun do gajanfoonun ɲa i maxa. ⁴ Fo wo fo su ga katta Isa yi, a ya tu, a daga katta i ya ni i tirindi: “Axa na ko muurunu?” ⁵ I da a jaabi nan ti: “O na Isa Nasare ya muurunu.” Isa ti: “Nke ya ni”, Judasi ke be ga a janbana, a ya soro ku naxan ɲa. ⁶ Isa ga ti i da baane: “Nke ya ni”, i fallaransaage, nan xenu ñiiñen di. ⁷ Isa saage i tirindini: “Axa na ko muurunu?” I ti: “Isa Nasare.” ⁸ Isa di i jaabi nan ti: “N da a ko axa da nan ti nke ya ni; gelli axa ga nke ya muurunu, xa da kuttu ku wara i nan daga.” ⁹ Ke fi ñan ɲa na a digaame sabatindi; a ga ti: “An ga da ku beenu kini n ɲa hari baane ma sanku bakka i ya.” ¹⁰ Ken da kaafan ñi Simoona Peduru maxa. A da a bagandi, nan sadaxakiñandaana yinmanken komen sanpa, na a toro teyen kutu. Kome ke toxon ni Malooxi ya yi. ¹¹ Isa ti Peduru da: “An kaafan saaga i ɲanan di. N Faaba ga da xaraxan xaxace ke be rakutu n da, n ma xawa a minni ya ba?”

Isa deninde Hanna banɲe

¹² Ken biren ɲa, kumandanɲen do militerinun do yahuudiya tangandaanon da Isa raga, na a yetu ¹³ na a deni katta Hanna. Kayifa ke be ga ni sadaxakiñandaana yinmanken ɲa a siine, a ya kalluyugo ni Hanna ke yi. ¹⁴ Ken Kayifa yan ñi a ga da a

*18.9 Yoh 6.39; 17.12

ko yahuudiyanun da nan ti sere baanen nan xawa kalla jaman danja.*

Peduru kute ta fana

(Mat 26.69,70; Mar 14.66-68; Luk 22.54-57)

¹⁵ Simoona Peduru do xarallenma yogo ñi Isa batta. Ken xarallenma do sadaxakiñandaana yinmanke ke tu no, ken saabuda, a do Isa dangi doome nan daga sadaxakiñandaana yinmanke ke kan junban wure, ¹⁶ Peduru ken toxi follaƙen ƙa. Xarallenma ke be ga sadaxakiñandaana ke tu, a saage bakka nan digaamu tangandaana yaxaren da, na Peduru rondi. ¹⁷ Ken bire yaxare ke be ga fallaqen tangana, a ti Peduru da: “Yugo ke xarallenma yogo ya feti an ƙa gani?” Peduru ti: “Xani, nke feti a yi de”. ¹⁸ Komon do tangandaano be ga ñi non ƙa, i da yinben kumu na a yoori i ga taxamunu, boyinaxa mullen ƙa a di. Peduru xa daga kafi i ya nan taxamunu. ¹⁹ Sadaxakiñandaana yinmanken da Isa tirindi i xarallenmon xibaaren ƙa, a do a ga xaranɗundini moxo be. ²⁰ Isa da a jaabi: “Nke da a kon ƙa duna di nan xura; n xaranɗundi allanxarankaanun do Allanbatikaxooren noxon ƙa yahuudiyanun su jon ƙa. N ma fo wo fo ko muƙe di. ²¹ An ni n tirindini mani yi? Ku beenu ga di n terinka kun tirindi ke, n ga da ke be ko, i ya a tu”. ²² Isa ga da ku digaamu ko, tangandaana be ga ñi a kaaran ƙa, ken da a fenta nan ti: “An na sadaxakiñandaanon yinmanken ƙa jaabini kundu?” ²³ Isa da a jaabi nan ti: “Gelli n ga da fi buren ƙa ko, a ko. Xa gelli n ga da tonɗun ƙa ko, an ni n fentana mani ya?” ²⁴ Ken bire, Hanna da a do jalaxon wara katta sadaxakiñandaanon yinmanken ƙa, ken ga ni Kayifa yi.

Peduru kute taafillandi do taasikkandi

(Mat 26.71-75; Mar 14.69-72; Luk 22.58-62)

²⁵ Ken wuce su yi, Simoona Peduru ken ƙa taxamunu yinbinkaaran ƙa. Yogonu da a tirindi: “Xoyi an xa feti yogo ke xarallenmun du baananbe ya yi?” Peduru kute xadi, a ti: “Xani nke feti a yi.” ²⁶ Sadaxakiñandaana yinmanken komo ku du baananbe tana ri, Peduru ga da ke be toron kutu maarenme, ken xa ti a da: “Tonɗu yinme, geti nke ma anken do a wari ya doome jaridi galle ke di?” ²⁷ Peduru kute ta sikkandi xa yi, ken noxon di, ganman sefe.

Isa kiitiye

(Mat 27.1-2,11-31; Mar 15.1-20; Luk 23.1-25)

²⁸ Ken falle, yahuudiyanun do Isa giri Kayifa noqu nan daga guberinneerin banɗe. Ken ña soxoba fanan ƙa yi, xa yahuudiyanu be do a ga daga, ikun yinmenu ma ro goforoneerin noqu, i laadan senoyen tanganden saabuda, ma i na katu Pasikuwan yiganden yigana. ²⁹ Ken bire, Pilaati bugu katta i ya sellan ƙa ni i tirindi ti: “Axa da ke yugo raga do mani yi?” ³⁰ I da a jaabi nan ti: “A gan maxa fo bure ña, o nta riini a

*18.14 Yoh 11.50

kini an ɲa. ³¹ Pilaati ti i da: “Axa do a nan daga axa yinmenu na a kiiti ti axa sariyan ɲa.” Xa i ti a da: “Xa ñaamariye nta o maxa, o ra ga sere karini.” ³² Ke ñan ɲa nan Isa ga da diganxanne be ko sabatindi, na a koyi a gan xawa kalla* moxo be. ³³ Pilaati saage roono i palen ɲa na Isa xiri nan ti a da: “An ɲa ni yahuudiyanun tunkanyugon ɲa ba?” ³⁴ Isa ti a da: “An yinme yan da ken ko, ma soron ɲan da n fin ko an danɲa?” ³⁵ Pilaati da a jaabi, nan ti: “Geti nke ni yahuudiyan ɲa yi? An yinme xabiilan do sadaxakiñandaanon yinmankon ɲan da an ro nke kitten di de. An da mani ña?” ³⁶ Isa da a jaabi, nan ti: “Nke tunkaaxun feti ke duna da, a gan ñi ke duna ya da, n batundaano ñi gajanɲa di n fin ɲa n nan maxa ro yahuudiyanun kittun di. Xa n tunkaaxun feti ke duna da. ³⁷ Pilaati ti: “Ken di, tunkanyugon ɲa ni an ɲa?” Isa da jaabi nan ti: “An yinme da a ko nan ti n ni tunkanyugon ɲa yi. Ken di, n kite ken ɲa da, n bange duna di ken ɲa da; nan seede tonɲun ɲa. Sere be ga tonɲun ɲa, a ni n digaamun terinkana.” ³⁸ Pilaati da a tirindi: “Manni tonɲun ɲa?” A ga da ken digaame ko a saage bakka katta yahuudiyanun ɲa, nan ti i da: “Nke ma kara maana su kita ke yugo yi. ³⁹ Xa, axa laadan ɲa ni pasikuwansalle su, n na kasoranka baane wara axa da. Axa lafi n nan yahuudiyanun tunkanyugon wara axa da ba?” ⁴⁰ I xaaru na a jaabi nan ti: “Aken ɲa ga ni, xani, oku lafi Barabaasi ya yi!” Na a ñi xa, Barabaasi ke ni xalabanten ɲa yi.

19

Isa Alimassixu kiitiye ti kallen ɲa

¹ Pilaati ti i na Isa Alimasiixu katu ti jaanen ɲa. ² Militerinun da saasinkufune yogo tulu na a ro a yinmen ɲa, na tunkandoroke dunbe yogo xa rondi a yi. ³ Ken bire, i daga sigi a jon ɲa nan toxu tini a da: “Bi-boo, Yahuudiyanun tunkanyugo!” I ya a fentana. ⁴ Pilaati saage bakka katta jaman ɲa nan ti i da: “A faayi, n da a bugandi katta axa yi sellan ɲa, xa axa na a tu nan ti n ma jalagindi maana su kita ke yugo yi”. ⁵ Isa bogu sellan ɲa, saasinkufunen ɲa a yinmen ɲa, yiran dunbun ɲa a xannen ɲa. Pilaati ti i da: “Yugo ke faayi!” ⁶ Sadaxakiñandaanon yinmankon do tangandaanon ga da Isa wari, i toxu xaarunu nan ti: “A penpen! A penpen!” Pilaati da a yonto katti i ya nan ti: “Axa yinmenu na a raga axa na a penpen, Nke ken ma jalagindi maana su wari a yi. ⁷ Yahuudiyan xirisun ti: “O ku ba! Sariyan ɲa oku maxa a gan xawa kalla, na a sababun ña a ga ti Alla renmen ɲa ni i ke yi!” ⁸ Ku digaamu da Pilaati tallan kanundi. ⁹ A saage katta palen ɲa na Isa tirindi ti: “Minnanke ni an ɲa?” Xa Isa ma a jaabi. ¹⁰ Pilaati ti a da: “An balla digaamunu nke ya da?” An nta a tu nan ti n ra wa an walla, xoyi n ga ra wa an penpen ɲa moxo be?” ¹¹ Isa ti a da: “An kanda su nti nke xanma, ke be ga ma giri kanmudunken ɲa yi. Xa ke be ga di n ro an kitten di, junuubu xoore ya a da. ¹² Gelli ken Pilaati ya feere muurunu na a wara, xa Yahuudiyanun ɲa xaarun ɲa, nan ti: Anken ga na a

*18.32 Yoh 12.32-33

wara, an feti tunkanyugon menjann̄en ɲa. Sere su ga tini ike ni tunkanyugon ɲa yi, a kaman ni o tunkanyugu xooren xonnen ɲa yi.¹³ Pilaati ga da ku digaamu mugu, a do Isa bogu sellan ɲa, a taaxu i kiitikutikorondamen xanma noqu yogo yi, i ga non xilli Gidinlafanbanballe. Abaraaninxannen ɲa, i ti “Gabbata.”¹⁴ Ken gemu Pasikuwansallen moxosironden koota ɲa yi, midin waxatin ɲa. Pilaati ti Yahuudiyannun da: “Axa tunkanyugon faayi.”¹⁵ Ken di i fi su, i ya xaarun ɲa nan ti: “A nan kara! A nan kara! A penpe! Pilaati ti: “Axa ya tunkanyugon ni, nke ya n xawa ken penpene?” Sadaxakiñandaanon yinmankon da a jaabi nan ti: “Tunkanyugo tana nta o maxa Kayisari falle.”¹⁶ Pilaati da Isa kini i ya ken di, i na a penpe.

Isa penpeye

(Mat 27.31-56; Mar 15.21-41; Luk 23.26-49)

Ken bire i da Isa xooro dagana.¹⁷ A penpe yitten ɲa a kunken ɲa dagana katta i ga noqu ke be xilli 'Gologata', (a wure ga ni Yinkollan xotte).¹⁸ I da a penpen kafiini soro filli tana yi non ɲa, baane su ya kaara yi, Isa ya i naxa.¹⁹ Pilaati da ñaamariyen kini ti i na wallaxa yogo safa i na a jongi a yinma nan ti: “Isa Nasaaranke Yahuudiyannun tunkanyugo.”²⁰ I ga da Isa penpe noqu ke be a do deben nan tinta. Safande ke ni abaraaninxannen do latiimunnannen do geregunnannen su ya yi. Ken saabu da, Yahuudiya gabe da a xara.²¹ Yahuudiyannun sadaxakiñandaana yinmankon ti Pilaati da: “Nan ti ‘Yahuudiyannun tunkanyugo,’ Ken ma xawa roono a yi. A nan safe ti: “Ke yugo yinme yan ti: ‘Nke ni Yahuudiyannun tunkanyugon ɲa yi’ “. ²² Pilaati di i jaabi nan ti: “Nke ga da ke be safa, ken ɲa n togo a yi.”²³ Militerinun ga da Isa penpe bire be, i da a yiraamun taxandi saado naxati, sere su saada. A doroke baane ya toxi, ken ma lifi, ken ñi yiran muuman ɲa yi gelli kanmu ma wureedu.²⁴ Militerinu ku ti me da: “O nan maxa a booxu de, o nan sollen sedi a xanma na a faayi sere be ga toxiini ti a yi.” Safandi Sennen da ke digaame tinme kundu ya yi, a ga ti: “I di n yiraamun taxandi me naxa; i da sollun sedi n doroken xanma. Militerinun da ken yinme ya dabari.”²⁵ Isa ma do i taata, Mariyaama, do Koloopa yaqe Mariyaama kafiini Mariyaama Madalena, i ya sikki Isa penpen yitten kaaran ɲa.²⁶ Isa yaaxen ga i ma do aken yinme ga da xarallenma ke be xanu, i ga sikki, a ti i ma da: “N ma, an renmen faayi,”²⁷ a ti xarallenma ke xa da: “An ma faayi”. Gelli ken koota, xarallenma ke da Mariyaama bisimilla i kan di.²⁸ Ken falle, Isa ga da a tu ti fiinun su tinme, a ti: “Daqun ɲi n ɲa”. A da ke ko ma Safandi Sennen ɲa na tinme.²⁹ Jaaru yogo ñi ken noqu, a fakkan ɲa ti binagirin ɲa, i da matalan deebi a di, na a fana solli gillen ɲa, na a wutu katta Isa raqen ɲa.³⁰ A ga da a temu, a ti: “A su tinme keeta.” A di i yinmen bifindi ni i yonkin saaga Alla yi.³¹ Xoyi ken yillakaran ga genme tuumayinkootan ɲa, yahuudiyannun xirisu nta a mulla furun nan toxi penpen ɲa yitten

xanma sallen ɲa, boyinaxa ke ni Tuumayinkoota xoore^s ya yi. I daga katta Pilaati yi na a yaaga i na sere penpento ku taanun xoso ni i furun yanqandi bakka yittun ɲa. ³² Militerinun ri ken bire na sere fanan taanun xoso, na fillandin xa taanun xoso. ku be do Isa ga penpen doome. ³³ I ga kiɲe Isa yi, i da a tu nan ti a kara; i maxa aken taanun xoso. ³⁴ Militerinu ku dubaananbe di i tanmen sooti a kaaran ɲa; a ga da tanmen fuutu bakka, foren do jin xosi bogu. ³⁵ Sere ke be ga da ku fiinu ko, a di i wari ti i yaaxen ɲa yi, a ga seede ti ke be yi tonɲun ɲa ni. A yinme ya a tu ti i da tonɲun ɲa ko, ma axa xa na saxu a yi. ³⁶ Ke su ɲa ɲa ma Safandi Sennun ga da ke be ko na sabati, a ga ti: “Hari a xotte baane nta xosene.” ³⁷ A safe Safandi Sennun noqu tana xa yi nan ti: “I yinmenu ga da ke be sufa ti tanmen ɲa, i na a faayi.”

Isa Baade

³⁸ Ku fiinu falle, Yusufu, ken ga ni Harimatenke yi, a xa ni Isa xarallenman ɲa yi, xa muxunten ɲa ɲi boyinaxa a kanunten ɲa Yahuudiyanun ɲa, a da Pilaati yaaga ɲaamariyen ɲa i na Isa furen wutu. Pilaati duɲe, Yusufu daga Isa furen wutu. ³⁹ Nikodeemu, (ke be ga demu telle katta Isa yi wuron di), a xa do timiliɲu yogo ri, i ga kun xilli (miira do alowe), i ɲaxaminten tanjikke kilo. ⁴⁰ I soro filli da Isa furen wutu na a kasanka, na timiliɲun ro a yi, xoyi yahuudiyanun ga i furun dabarini moxo be baaden da. ⁴¹ I ga da Isa penpe noqu ke be, jaridi yogo ɲi a kaaran ɲa, xabura yogo ɲi a jaridi ke noxon ɲa, sere ma demu bulini a di. ⁴² Ken koota lellen gemu yahuudiyanun tuumayinkootan moxo sironden ɲa yi, i da Isa ro ken xabura di boyinaxa a ya tinten ni.

20

Isa wundiyeɲ kallen di

(Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Luk 24.1-12)

¹ Koyen koota fanan ɲa, soxoba fana, Mariya Madalena furute telle xaburan ɲa, ken da a ɲi biten ɲa a di fana, a yaaxen ɲa a yi, gide ga ɲi xaburan raqen ɲa, a ntaxa a yi. ² Ken bire a wurunten daga katta Simoona Peduru do Isa ga da xarallenma ke be xanu da ti: “I da Kamanyugon wutu bakka xaburan di, o nta a tu i ga da a ro noqu su yi.” ³ Peduru do xarallen baane ke bogu kundu ya yi nan daga xaburan ɲa. ⁴ I soro filli su wurunten bogu, xa xarallen baane ke da Peduru toxu, a da a saawa xaburan ɲa. ⁵ A jimi na xaburan faayi, a yaaxen ɲa kasanken ɲa saqa, xa a ma ro. ⁶ Simoona Peduru ga do a batten ɲa, a xa kiɲe nan ro xaburan noxon ɲa, na kasanken ɲi saqa. ⁷ Yiraame be fananten ga ɲi Isa yinmen ɲa, a yaaxen ɲa ken gununten ɲa saqa i duran ɲa noqu tana yi. ⁸ Ken bire ya ni, xarallenma ke be fina ga kiɲe, a xa ro xaburan noxon ɲa, a ga da a wari, a saxu a yi. ⁹ Xa harisa, i ma ɲi i ga da a faxaamu nan ti Isa n xawa wundini bakka furun naxan ɲa ya, xo

^s**19.31** Tuumayinkoota xoore: Ke siine, Pesaxansallen gemu Tuumayinkootan ɲa

Kitaabi Sennun ga da a ko moxo be. ¹⁰ Xarallenmu ku saage katta i kaanun ɗa.

Isa du koyiye Mariya Madalena yi

(Mat 28.9-10; Mar 16.9-11)

¹¹ Ken da a ɗi Mariya ya sikki xaburan raɗen ɗa sella, a ga wuunu. Wuye ke noxon ɗa, a jiminten ɗa katta xaburan ɗa a ga a faayini ¹² a da maleyikannu filli wari Isa saxu batte ke yi, yiran xullun ga i ya. Baanen ɗa ti yinmun banɗe, baanen ɗa ti taanun banɗe. ¹³ Maleyikannu ku da a tirindi, nan ti: “Yaxare ke, an na mani wuunu?” A di i jaabi nan ti: “I di n Kamanyugon furen ɗa wutu”, n nta a tu i ga da a ro noqu su yi”. ¹⁴ A ga ken konɗen ɗa, a ga tiirinbe, a xosi yugo yogo wari sikki non ɗa, jaxa Isa ya ni, xa a ma a tu. ¹⁵ Isa ti a da: “Yaxare ke, an na mani wuunu? An na ko muurunu?” Aken da a sinma galligume ke ya ni, a ti a da: “Kamanyugo, gelli an ɗa ga da a wutu, a noqu koyi n ɗa, nke yinme nan daga a wutu.” ¹⁶ Isa ti a da: “Mariya!” A tiirinbe katta Isa yi, nan xaaru abaraaninxannen ɗa nan ti: “Rabbuni!” (Ken wure ga ni “Xaranmoxo!”) ¹⁷ Isa ti a da: “Maxa mali n ɗa, boyinaxa n ma sege katti n Faaba yi fina. Xa daga katti n maarenmun ɗa, an na ti i da: “N faayi saagene katti nke do axakun su Faaba yi, nke do axakun su Alla”. ¹⁸ Mariya Madalena daga xibaaren kiɗandi xarallenmon ɗa nan ti: “N da Kamanyugon wari!” A ga da ke be ko a da, a da ken xa kiɗandi i ya.

Isa dukoyiye i xarallenmun ɗa

(Mat 28.16-20; Mar 16.14-18; Luk 24.36-49)

¹⁹ Ken lahaɗi lellen yinme, xarallenmon da me ɗi konpe yogo noxon ɗa na follaɗun texi yahuudiyanun xirisun kanuyen saabuda. Isa xa ri du ɗi i naxan non ɗa, a di i kuuɗi nan ti i da: “Axa salaamaleyiku.” ²⁰ A ga da ke ko, a di i kittun do i kaaran koyi i ya. Xarallenmon ga di i kamanyugon wari, i ɗaxali moxo siri. ²¹ Isa ti xadi: “Axa salaamaleyiku! N Faaba ga di n xayɗi moxo be, n xa faayi axa xayini kundun ɗa”. ²² A ga da ken ko, a di i raxanfankon fuute* katta i ya nan ti i da: “Xa da Fanka Sennen raga. ²³ Axa ga na yanpa sere be maxa i junuubunun ɗa, Alla yanpa a kaman maxa i junuubunun ɗa. Axa ga ma yanpa sere be maxa i junuubunun ɗa, Alla xa nta yanpana a kaman maxa i junuubunun ɗa.”*

Isa dukoyiye Tome yi

²⁴ Tome, ken ga ni xarallenmu ku tanmi do fillon du baananbe yi, i ga a xilli “Fununlenme”, Isa ma aken ɗi kafiini xarallen kuttu ku yi. ²⁵ Xarallen kuttu ku ti a da: “O da Kamanyugon wari!” Xa Tome ti i da: “N ga ma penpendibattun wari a kittun ɗa, n mi n kittindoronmen ro penpendibatten ɗa, n mi n kitten sooti a kaara

yi, ken ɗa n da a ɗa koota xooren ɗa.

***20.22** Jop 2.7

***20.23** Mat 16.19; 18.18

ke boten ɲa, n nta saqa a yi abada.“²⁶ Koye dangi falle, a xarallenmu ku da me ɲi konpen ke di xadi, Tome kafunte ɲi i ya. Follaɓun su soxonte, Isa ro i naxan ɲa nan ti i da: “Axa salaamaleyiku!”²⁷ Ken falle, ti Tome da: “An kitiindoromen ro yere; n kittun faayi; a kitten fuutu an na a ro n kaaran ɲa. Sikkan wara, an nan tonɓondi.”²⁸ Tome ti a da: “N kama, N Alla!”²⁹ Isa ti i da: “An ga di n wari ya ni, an ga tonɓondi. ku be ga tonɓondi a ɲi i mi n wari, wulluliɓontaaxun na kun ɲa da.”³⁰ Isa da taagumanse gabe tana dabari i xarallenmon jon ɲa, xa kun ma safe ke kitaabe noxon ɲa.³¹ Xa ku be ga safe kundu, ken ni ya axa na katu saqa a yi nan ti Isa ni Alimasiixun ɲa yi, Alla Renmen, axa ga na saxu a yi, axa na bireyen kitta ti a toxon ɲa.

21

Isa funtiye fanɓen kaaran ɲa

¹ Ku fiinu falle, Isa yille du koyini i xarallenmun ɲa Tibeeriyadi faranxannen ɲa. Ke moxo di: ² Simoona Peduru do Tome be i ga a xilli “Fununlenme”; do Natanayeeli, ken ga ni Kanaanaganke yi, Galileya mayeren di, do Jebedewu renyugun filli, kafiini xarallenmu filli tana, i ya ɲi doome. ³ Simoona Peduru ti i da: “N ɲa dagana ɲexerage.” I ti a da: “O xa telle do an batten ɲa.” I daga ken bire nan fuure yogo wutu nan wuron muuman ɲa ɲexe muuriye, xa hari ɲexenlen baane i ma a raga. ⁴ Yillen ga kare, Isa funti jinxannen ɲa, xa xarallenmun ma a du xura nan ti a ya ni. ⁵ Isa da i tirindi nan ti: “Eh, n maarenmu, yigeɓo ya axa maxa ba?” I da a jaabi nan ti: “Xani.” ⁶ A ti i da: “Xa da jalan sedi ti fuuren kaara teyen ɲa, axa ragandini ya. I da a sedi ti non ɲa, i da ɲexen gaben raga siri, ma i ga korini jalan segendini ɲexen gaboyen saabuda. ⁷ Isa ga da xarallenma ken be xanu ti Peduru da: “Ke ni Kamanyugon ɲa yi!” Peduru booranten ɲan ɲi, a ga da a mugu ti ke ni Kamanyugon ɲa yi, a di i doroken rondi na du sedi jin di. ⁸ Xarallen kuttun do fuuren daga jinxannen ɲa, na jalan fakkan ɲexen fuutu, boyinaxa da ɲi i ma laato jinxannen ɲa, kamo filli sogoɲe ya ni. ⁹ I ga sege bakka jin di, i da ɲexen wari saqa yinbinxoren xanma, a do ponɗu yogo. ¹⁰ Isa ti i da: “Axa ga da ɲexu ku be raga, axa do fo nan ri.” ¹¹ Simoona Peduru ro fuuren di na jalan fuutu katta jinxannen ɲa, a fakkan ga ɲexe dinkan baane yi, kame do tankarage do ɲexo sikki. Xa ɲexe ke do i gaboye su, jalan ma booxe. ¹² Isa ti i da: “Axa ri yige.” I da a tu nan ti Kamanyugon ɲa ni, xa hari i sere baane ma katu a tirindini xarallenmo ku di nan ti: “Ko ni anken ɲa?” ¹³ Isa tinto na ponɓen do ɲexen wutu ni i taxandi i naxan ɲa. ¹⁴ Ke ni Isa ta sikkandin ɲa yi a ga du koyini i xarallenmun ɲa a giri falle furun naxa.

Isa do Peduru

¹⁵ I yige falle, Isa da Simoona Peduru tirindi ti: “Simoona, Yohanna renme, aken di n xanu ya nan xoto ku su yi ba?” A da a jaabi nan ti: “Yobo, n Kamanyugo, an yinme ya a tu n ga da an xanu moxo be wo.” Isa ti a da: “A wa an kiilun toxu n

jaxanlenmun di". ¹⁶ Isa da a tirindi ta fillandi ɗa xadi nan ti: "Yohanna renme Simoona, an di n xanu ba?" A da a jaabi nan ti: "Yobo, n Kamanyugo, an yinme ya a tu n ga an xanu moxo be". Isa ti a da: "N jaxon nagaani". ¹⁷ Isa da a tirindi ta sikkandin ɗa xadi nan ti: "Yohanna renme Simoona, an di n xanu ya ba?" Simoona fido, Isa ga da a tirindi ta sikkandin ke yi nan ti: "An di i xanu ya ba?" A da a jaabi nan ti: "Kamanyugo, an ɗa a su tu, an ɗa a tu yinme nan ti n da an xanu ya". Isa ti a da: "A wa an kiilun toxu n jaxanlenmun di. ¹⁸ Tonɗun, n na a ko an da, an ga fonnanxayaaxun ɗa, an yinme ya na an naxaanadusitaaden yette, an na daga noqu be gan linji an da. Xa xasoyen ga na ri, an nan kittun ɗa banban ɗa, sere yogo na an naxaanadusitaaden wasa an da, a do an na daga noqu be dagayen ga nta linji an da. ¹⁹ Peduru ga kalla moxo be, a kallen ga ɗaana Alla tiigeyi yi, Isa da ke digan moxo faayi ken ɗa koyini kundu. Ken falle, a ti: "Jokki di n batten ɗa!" ²⁰ Peduru ga tiirinbe a da a wari Isa ga da xarallenma ke be xanu ya do i batten ɗa. A ken xarallenma yan jimi katta Isa yi yigandinxollen yinma na a tirindi ti: "Xaranmoxo, ko baane ni an janbana?"* ²¹ Peduru ga da xarallenma ke wari, a da Isa tirindi ti: "Kamanyugo, ke xa xibaaren ni kan moxo?" ²² Isa ti a da: "N ga na lafi a toqo birene ya mi n gan saage riini, an mani xibaare ni ken ɗa? Anken ni n jokki tan." ²³ Ku digaamu ga koni, maarenmu xosi toxu a laxamini me naxa; nan ti xarallenma ke nta kalla. Isa ken xa ma ti a nta kalla. A ti ya: "N ga na lafi a n toqo birene ya mi n gan saage riini, an mani xibaare ni ken ɗa?" ²⁴ Aken xarallen baane yan da ku fiinu su ko ni i safa, o ya a tu xa nan ti a seedaaxun sahanten ɗa ni. ²⁵ Isa da fi gabe tan dabari. Xa ke su ga na safe baane baane, n da a sinma hari duna muuman di bera maɗi kitene kitaabu safanto ku da.

***21.20** Yoh 13.23-25